Է. ՏԱՐԻ 2002 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 10 ՀՈՌԻ 4383–Հ. Տ. 19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1890 – Ն. Տ. 1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1890 – ՀԻՋՐ 16 ՍԼՊԼԷ 1308 ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԷՄՊԷՏԱԿԱՆ ՕՐԱԳՐԻ Նորատունկեան-խան Գալաթիա

درعلیه ده غلطه ده نورادونکیان خانده آروملك

غزته‌سی ادارهسنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲՈՒԱԿՈՒԹԻՒՆ,

[illegible]	160
[illegible]	80
[illegible]	40
[illegible]	200
[illegible]	100
[illegible]	50
[illegible]	25
[illegible]	[illegible]

[illegible]
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԻՊԻԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ռուսիոյ Ծովային Նախարար Զիհաչեւ Ծովակալ այս օրերս ի Սեւ Ծով եկաւ, Եէկատերինա Ա-ուէլ անուն մեծ զրահաւորին ի Ծով իջուցման ներկայ գտնուելու ի Նիքոլայիւ։ Ամէն պատրաստութիւնք կատարուած էին, պաշտօնատարք և հրաւիրեալք հաւաքուած, որք՝ մեծ բազմութեան մը հետ մէկտեղ՝ հետաքրքիր էին Սեւ Ծովու մէջ շինուած ռուսական երրորդ մեծ զրահաւորին նաւակայքէն վար իջնելը տեսնել։ Բայց ի զո՞ւր։ Զրահաւորը գտնուած տեղէն վար իջնել չուզեց։ Հակառակ ամէն ճիգերու, Եէկատերինա Ա-ուէլ իրենց որոշման վրայ հաստատ մնացին, և Ծովակալը ու հրաւիրեալք, քանի մը ժամեր բացարձակ անձկութեան մէջ սպասելէ յետոյ, յուսաբեկ եւ դարձան։ Երիկու օր ետքն ամենամեծ դժուարութեամբ բայց առանց ո՛և է հանդիսի չուրն իջեցուցին Նորակերտ մարտանաւը։—Նոյն դժբախտութիւն նոյն նաւարանին մէջ չորս տարի յառաջ եւս պատահեցաւ Կ-ուրէնի Բ. մեծ զրահաւորին, որոյ ի Ծով իջեցումը դիտելու համար եկած էր նոյն ինքն Կայսրն, որ յուսաբեկ և վշտացած ետ դառնալ հարկադրեցաւ։

* *

Ռուսիոյ նախարարք և նախարարական խորհրդականք ամենքն այս արձակուրդ կը վայելեն այս պահուս։ Անոնց կարգին մէջ է նաեւ այն կարեւոր անձնաւորութիւն որ ռուսական կրօնի և բարոյականի ընդհանուր վերատեսուչը կը համարուի, այսինքն՝ Ս. Սինոդի ահռելի Պրոկուրորն Պ. Փոպիէտոնոսցեւ, որ հարաւային գաւառաց մէջ պտոյտ մը կը կատարէ, աւելի քան երբեք վայելելով Զարին վստահութիւնն։

Եւրոպական նախարար Պ. Վիշնէգրատսքիի ուղեւորութենէն ի կեդր. Ասիա կարեւոր արդիւնք կ'ակնկալուին։ Ի Տփղիս յայտարարեց հրապարակաւ թէ իւր ուղեւորութեան գլխաւոր նպատակն է ազդուագոյն միջոցներ գտնել Ասիոյ այն մասին հրապարակները ռուսական վաճառականութեան առջեւ բանալու։—Կեդր. Ասիոյ երկաթուղիները չինող Անէնքով ճարտարագէտ զօրավարին Փեթերսպուրկ գտնուած պահուն գովեստ միայն կը լսուի իւր վրայ, իսկ կեդր. Ասիա մերթագառնալուն պէս, ամբաստանութիւնք իրարու կը յաջորդեն իւր վրայ։ Պ. Վիշնէգրատսքի պիտի քննէ Կեդր. Ասիոյ ռուսական երկաթուղեայ շինութեան պայմաններն և արդիւնաբերութեան վիճակ, և ուղղակի Կայսրը պիտի տեղեկագրէ։ Եւրոպական նախարարին տեղեկագրէն կախում ունի նաեւ Սիպէրիոյ մէկ ծայրէն միւսն երկաթուղոյ մը չինութիւնն, ինչպէս և արդի ասիական դժին Սմրզանտէ ի Թաշքէնտ երկաթգուզը։

* *

Ռուսիոյ պետական կալուածոց վարչութեան կողմէ պայծառատար մը անցեալ տարի Եգիպտոսի մէջ բաժակի միակութիւնները քննելով այնչափ հաւնեցաւ Նեզոսի ջուրց միջոցաւ ոռոգման դրութեան որ ի Դաւիրէ վերադարձին յանուն Ռուսիոյ Կայսեր հրաւիրեց Եգիպտոսի հանրային շինութեանց անգլիացի անօրէնն՝ զՍրը Քոլին Մանքրիէֆ՝ իրեն հետ Մերվ երթալու ի Կեդր. Ասիա, ուր Զարն ընդարձակ հողեր ունի, զորս Մուրղաբ գետին ջուրով ոռոգելու համար ցարդ փորձուած միջոցք ի դերեւ ելած են։ Այն ասիական ստացուածոց մէջ ռուս կառավարութիւնը բաժակի միակութենէն մեծ արդիւնք կ'ակնկալէ, բայց առաջին հարկաւոր բանն է ջուր։

Սրը Բ. Մանքրիէֆ հաւանեցաւ այս առաջարկութեան, և Խալիվն թոյլատուութիւն ստացաւ հոկտ. 1 ին ճամբայ ելնելու, և մինչեւ նոյմ. վերջը պիտի մնայ ի Մերվ։ Նեզոսի այս տարւոյ ընթացքն այնքան գոհացուցիչ է որ հանրային շինութեանց և ոռոգմանց այս մասնագէտ անօրէնն կարող կը լի նի պահ մը հեռանալ իւր պաշտօնէն՝ առանց վնաս պատճառելու Եգիպտոսի։

* *

Օռէոլ Վէրնէ ռուս թերթին մէջ կը կարդանք։ «Հանրածանօթ ռուս բանաստեղծ Փ. Փլեսչէեւ ի Մոսքուա յետին թշուառութեան մէջ կ'ապրէր, շատ անգամ իրեն և իւր բազմանդամ ընտանեաց համար ուտեստ գտնելու միջոցէն զուրկ։ Վերջին օրերս, պաշտօնապէս իմաց տուեցաւ իրեն թէ ի Ռիգան բնակեալ ազգականաց մին վախճանելով վեց միլիոն վեց հարիւր հազար ֆր. կտակած է իրեն։ Պ. Փլեսչէեւ այս լուրն ընդունած պահուն այնքան անարժանթ վիճակի մէջ կը գտնուէր որ ժառանգութեան տիրանալու համար Մոսքուայէ չկրցաւ մեկնիլ։ Մոսքուայի փաստաբան Պ. Փլեվալրօ օգնութեան հասաւ, և երկուքը մէկէն Ռիգան գացին միլիոնները տիրանալու»։

* *

Մոսկվէ Վէդոմոսթի կը ծանուցանէ թէ ներքին գործոց նախարարը նոր օրինագիծ մը պատրաստած է այն օտարահպատակաց վրայ որք Ռուսիայէն կը վռնտուին, բայց չեն ընդունիր այն կառավարութեանց կողմէ եւս որոց հպատակ լինել կը յայտարարեն։ Նախարարն իրաւունք պիտի ունենայ վարչական անօրինութեամբ այս կարգի մարդիկը բնակեցնել Թոմսքի և Թոպոլսքի նահանգաց մէջ, որպէս նաեւ օտարահպատակներն որք դատավճռով ենթարկեալ են ոստիկանական հսկողութեան։ Օտարահպատակներ որք Ռուսիայէն կը վռնտուին և կը վերադառնան առանց ռուս կառավարութենէն կանխաւ հաւանութիւն ստանալու՝ մէկ ամսէ մինչեւ երեք ամսոյ բանտարկութեան դատապարտելի են։

* *

Բանտերու վարչութեան նախագահ Պ. Կալքին Վրասքի առաջարկեց որ այսուհետեւ մարմնական պատժոյ (խարազանի) չենթարկին ի Սիպերիա աքսորեալ և հոն բանտարկեալ կանայք, որք եթէ իշխանութեանց դէմ ըմբոստանային՝ խարազանաւ կը պատուհասուէին ցայսմայր, ինչպէս վերջերս ինչ ինչ սրտառուչ պատմութեամբ երեւան եկաւ։ Պ. Վրասքի ի փոխարէն կ'առաջարկէ որ այս վիճակին մէջ գտնուող կանայք խազազականի Սազալիէն կղզին աքսորուին։ Հոն այն հեռաւոր կղզւոյն մէջ պիտի բանտարկուին՝ Դ-որ կոչուած խարազանի մէն մի հարուածին փոխարէն տասն տարուր և հասարակ գաւազանի մէն մի հարուածին տեղ երկու տարի բանտարկութեան հաշուով։

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԽՆԴԻՐԸ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Երէկ Բրէօյց Զ-ուրնալի մէկ դիտողութիւն յիշեցինք գերման ազգաւանական մէջ տիրող գայթակղութեանց վրայ։ Ռ-ոյ-ոթրէ աւելի համարձակ կը խօսի նոյն նիւթին վրայ։

«Անցեալ շաբթուն հանդիսաւոր եղանք այնպիսի դէպքերու որք տխուր ծանրակշռութիւն մ'ունին։ Սովորած էինք ազգաւոր դասուն մէջ վնասակար բարոյական անկման նշաններ։ Բայց այսօր ընկերութեան ամենաբարձր դասք աշխարհի առջեւ կը պարզեն բարոյական անկում մը որ ամենածանր մտածումներ կը թելադրէ։ Կոմս մը, Պ. Ֆոն Բլյոսթ, որ բան գործ չունի և իւր հանգիստին համար միայն կ'ապրի, կը դանակոծէ մարդ մը որ բաւական փութաջանութեամբ իրեն ցոյց չի տար իւր հմանուհւոյն բնակարանը։ Կոմսն այս մարդը կը ծեծէ ինչպէս ամենէն կոչտ ախոռապանը չի զարներ անասնոյ մը։

«Ուրիշ կոմս մը ատրճանակի հարուածով իւր ուղեղը կը պայթեցնէ որովհետեւ ապրուստի ուրիշ միջոց չունէր բայց եթէ ձիարձակարաններու մէջ պլոց ձիերուն վրայ նստելով վազցնել, արհեստ մը որ իւր ազգուտին չէր բաւեր։ Երրորդ կոմս մը (Պ. Ֆոն Շաումպուրգ), որ նմանապէս պատուաւոր զբաղումը չունէր, ինքնասպան կը լինի աղջկան մը սենեկին մէջ, որուն հետ շաբաթներով ունեցած յարաբերութիւնք հակառակ էին բարոյականի տարրական սկզբանց։

«Այս կարգի մեծատունք դրամ շատ ունին, լուրջ աշխատութիւն չունին, ո՛չ ալ բարոյական կարգապահութիւն, և զուրկ են կենաց գործնական վարժութենէ և ողջմտութենէ, մինչեւ կէս օր կը քնանան, և օրուան մեացեալ կէսն ալ կը վատնեն իրենց արգուզարդին, հացկերոյթներուն և երեկոյթներուն պատրաստութեան, գիշերուան ժամերն ալ կը բաժնեն թատրոններու, զբօսարաններու եւ պարահանդիսի սրահներու մէջ։ Ի՞նչպէս կարելի է որ այսօրինակ կենցաղավարութեամբ մարդ մը, մանաւանդ երիտասարդ մը չապականի բոլորովին։

«Եւ հազարներով չե՞ն համրուիր միեմ երիտասարդներ որք ճշդիւ այդ անպիտան կեանքը կը վարեն։ Բայց երբ դրամը կը պակսի, երբ պարտքերը կը դիզուին, երբ կը յափրանան ամէն ախորժակք, երբ կը զզուին ամէն հաճոյքներէ, յանիժամ մաշած հիւծած մարմնոյն և հոգւոյն յուսահատութիւն կը տիրէ, և իրրև գերադոյն սփոփանք ատրճանակին կը դիմեն։ Իրօք, այն երեք կամներու ճակատագրաղիրն որք անցեալ շաբթուն հանրային մտադրութեան առարկայ եղան՝ պէտք է ազնուականութեան աչքերը բանայ, որպէս զի նոր սերնդեան վրայ յետ այսօրիկ բարոյական խստագոյն հսկողութիւն մ'ի գործ դրուի։»

Ռ-ոյ-ոթրէի մէջ այս տողերու դրուելէն մէկ օր ետքը Փոցտամի մէջ յոյժ զմայր լսուեցաւ թէ ուրիշ ազնուական մը, հազարապետ ֆոն Նորման, հրամատար կայսերապահ զօրաց առաջին վաշտին, և անօրէն սպայից փարժարանի, ինքնասպան եղած է՝ նախ թոյն կուլ տալով և յետոյ առուելագոյն ապահովութեամբ իւր կենաց վերջ տալու համար՝ իւր երակները բանալով։

* *

Միւս կողմէ, կառավարական գլխաւոր թերթը, Նոր Ցէօյրէ Ազ. Զ-ուրնալ, յատուկ խմբագրականաւ ուշադրութիւն կը հրաւիրէ ուսանողաց մէջ ինքնասպանութեանց յաճախութեան վրայ, զոր չատ ախուր երեւոյթ մը կը համարի, և այս նիւթապաշտական յուսահատ տրամադրութեանց դէմ դիմելու համար նոր սերունդը կը պահանջէ որ զպրոցներու մէջ բարոյական և ընկերական կրթութեան աւելի մեծ տեղ մը տրուի, և բաւ չհամարուի աշակերտաց միտքերը բեռնաւորել ուսմանց ծանր պաշարով մը։

ԴԱՂԹԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾԸ

Պ. Բիւնցէլ և այլ եօթն Գերմանք որոց ի Վիթու (Արեւելեան Ափրիկէ ընդ անգլիական վարչութեամբ) Արաբներու կողմէ ջարդուիլը ծանուցինք՝ հոն գացած էին ափրիկեան մեծ անտառներու մէջ ազգասիրական և փոխադարձաբարեկամական հաստատելու։ Պ. Բիւնցէլ զանազան առիթներով ուղեւորած էր Յափրիկէ և իւր երկրախոյզ բաւական համբաւ հանած էր։ Անգամ մը ծխախոտի մշակութեան համար տեղ բանալու համար անտառի մը ծառերը կոտրած պատուն Պ. Բիւնցէլ վարի ընկոյզի և կաղնոյ ծառերու հարուստ անտառի մը մէջ դատաւնքդինք, և փութով Գերմանիա դարձաւ գրամ և գործիք ճարելու՝ մեծ ազգասրան մը հիմնելու համար այն ճոխ անտառին մէջ։ Պէտք եղած գործիքն 91 մեծ սնտուկներու մէջ դիզած, ճամբայ ելաւ այն առաջին չոգենաւով զոր գերման կառավարութիւնը վարձեց յօգուտ Արեւելեան Ափրիկեի գերմանական նորահաստատ գաղթականութեան, Ռ-ոյ-ոթ-ի չոգենաւը։ Պ. Բիւնցէլ իրեն հետ տարաւ ատաղձագործ վարպետ մը, բժիշկ մը, մեքենագէտ վարպետ մը, նաւաբարագէտ մը, և ասոնց ամենքն և ուրիշներ իրեն հետ չարգուեցան Ադրաց հետ վէճի մը առթիւ։ Պ. Բիւնցէլ բնաւորութեամբ խիստ և խրոխտ մարդ մ'էր։

Որովհետեւ այս ազգասրի գէպք այժմ անգլիական դրոշին հովանաւորութիւնը վայելող երկրի մը մէջ պատահեցաւ, (թէեւ այն երկիր քիչ յառաջ Գերմանիոյ հովանաւորութեան ներքեւ էր,) գերման կառավարութիւնը կը պահանջէ չարագործաց խրատիւ պատուհասումն, և մինչեւ իսկ գրամական հատուցում սպանեալ Գերմանաց ընտանիքներուն համար։

ԻՏԱԼԵԱՆ ԴԱՒԱՌՈՒ ԱՒՈՏՐԻՈՅ

Պերլինի և Հռոմայ լրագրիրք ոմանք զրոյց կը յիշեն իբր թէ Աւստրիոյ կառավարութիւնն՝ ինչ ինչ փոխարինութեամբք Թրենթինոյի իտալախօս գաւառն և Թիրոլի հարաւային (իտալախօս) մասն Իտալիոյ պիտի թողու։ Աւստրիա կը հաճի այս զիջումն ընել Իտալիոյ՝ պայմանաւ որ Իտալիա նոնոգէ Երրեակ Դիզակցութիւնն և երաշխաւորէ Աւստրիոյ տպագայ պատահական ստացուածքն։ Այս կարգադրութիւն սկզբամբ որոշուեր է, և Իտալիոյ երեսփոխանական ընդհանուր ընտրութիւններէն յառաջ պիտի հրապարակուի եղեր։ Շնորհիւ այս քաղաքական յաջողութեան Պ. Բրիսփի կը յուսայ եղեր զինքնիկեց ընել իւր Իռէտէնթեան կամ հակառարեան հակառակորդներ, ցոյց տալով արդեամբ թէ իւր խաղաղ աշխարհավարութեամբ առանց արիւնհեղութեան ձեռք բերած է ինչ որ Իռէտէնթեանք պատերազմաւ եւեթ ստանալ կը յուսային։

ԲՈՒԶՄԱԿՆՈՒԹԻՒՆ

Կը յիշուի թէ Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնն յատուկ օրէնքով արգիլից Մորմոնաց բազմակնութիւն, և հրամայեց գրաւել ինչքն և ստացուածքն ամէն մորմոն եկեղեցեաց որք թոյլատրեն բազմակնութիւն, քաղաքային պատժոյ ենթարկելով հանդերձ բազմակին բռնուած Մորմոնները։

Այս դաժնակցային օրէնք այնքան խստութեամբ ի գործ դրուեցաւ որ Մորմոնք տեղի տուին վերջապէս։

Մորմոնաց եկեղեցւոյն նախագահն այս օրերս Յայտարարութիւն մը հրատարակելով հաստատեց թէ Մորմոնաց եկեղեցին այլ եւս բազմակնութիւն չի քարոզեր, և բազմակնութիւնն արգիլող ամերիկեան օրէնքին ճշդիւ պիտի հնազանդի այսուհետեւ։

Այս Յայտարարութեան անմիջական շարժառիթն եղաւ սա իրողութիւն թէ ոչ-մորմոն Ամերիկացիներ կը բազմանան Եւթահի մէջ, որ Մորմոնաց հայրենիքն է։ Մորմոնք կ'ուզեն իրենց հայրենիքը պարզ դաւառի վիճակէն հասցնել և ինքնօրէն Պետութիւն մ'ընել միւս ամերիկեան նահանգաց նման, որք յարանի է թէ բոլորովին ինքնօրէն են իրենց ներքին օրինաց ու վարչութեան մասին։ Բայց Մորմոնք գիտեն թէ ցարչափ բազմակնութիւնը չբաւնան՝ նահանգային ինքնօրինութիւն չպիտի չնորհուի իրենց։

Միւս կողմէ, ամերիկեան լրագրիրք կ'ազդարարեն Դաշնակցային Կառավարութեան չխաբուիլ Մորմոնաց հնարքէն, որք անգամ մը եթէ ինքնօրինութիւն ձեռք բերին՝ կարող են վերահաստատել բազմակնութիւնը, զոր յանիժամ Դաշնակցային Կառավարութիւնը չի կրնար արգիլել, իբրև ինքնօրէն նահանգի մը ներքին օրէնսդրութիւն։

ԹՐՈՒԱԹԲԵ ԵՒ ԶԵՀՔ

Սմիրնոյ արքեպիսկոպոս, երիտասարդ-Հոգի Ակիրին նախագահ Թիլչեր ուսուցչապետին նամակ մ'ուղղելով, շնորհակալութիւն յայտնեց Հոգի ազգին կողմէ իրեն զրկուած խնդակցութեանց համար, իւր եպիսկոպոսական ձեռնադրման քառասնամեկին առթիւ։ Հայրենասէր արքեպիսկոպոսը կ'ըսէ։ «Աստուած օրհնէ անուանի Հոգի ժողովուրդն, եւ շնորհէ նմա ամենայն ազատութիւն ու բարգաւաճումն որուն կը փափաքի։ Զեհ ժողովրդեան ամէն յաղթութեան մէջ մեր եւս երաշխաւորութիւն մը կը տեսնենք մեր զօրութեան և ապագային համար։ Մասնաւորապէս շնորհակալ եմ որ Հոգի ազգին երկրին կուսակցութիւնք՝ Մեր Զեհք և երիտասարդ Զեհք՝ հաւասարապէս խնդակից եղան ինձ իմ յոբելեանիս առթիւ։»

ԼԵՀԱՑ ԲՈՒՍՈՒՈՅ

Փոզէնի Լեհաց գլխաւոր թերթը, Ֆ-ուրեր Փոզն-ոյ, կը ծանուցանէ թէ Վատիկանի արտաքին գործոց պաշտօնեայ Ռամփոլլա կարդինալ կը հրաժարի պաշտօնէն, որովհետեւ Պերլինի կառավարութիւնը զիջում չընելը Փոզէնի նոր լեհական արքեպիսկոպոսին անուանման խնդրոյն մէջ։ Մանուցինք թէ Բրուսիոյ կառավարութիւնը մի առ մի մերժած է ամէն ընտրելիները որք ազգաւ Լեհ և աւելի կամ նուազ լեհական զգացմամբք տոգորեալ են, պահանջելով որ ոչ-լեհ եկեղեցական մը կոչուի Փոզէնի արքեպիսկոպոսութեան։ Նոյն դժուարութիւն կայ Սմիրգալրկի արքեպիսկոպոսութեան մասին։ Ռամփոլլա կարդինալ Պերլինի հետ յարաբերութեանց այս ձգտեալ վիճակին մէջ, կը յուսայ եղեր իւր հրաժարմամբ բարւոքում մը յառաջ բերել։

Ի ՁԵՌՆԱԿՈՐԱ

Սեւ Լերան Նիքոլա իշխանն հրամայեց որ 1891 յունուար 1էն սկսեալ ռուսերէնի ուսումը պարտաւորիչ լինի Ձեռնակորայի ամէն կարգի վարժարանաց մէջ։

—) 40 (—

ԹԵՐԹՕՆ Ա. ԲԵՐԵՒԵԼԻԲ

ԷՄԻԼ ՈՒԻՇՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՆԿՈՒՄԸ

ՄԱՏՈՒՑՈՒՄ ԵՒ ՄԵՐԺՈՒՄ

—Մի՛ արգահատիք իմ վիճակիս, պարոն, կարող եմ քաջութեամբ, համակամութեամբ եւ արժանապէս տոկալ իմ թշուառութեան։ Գիտէք թէ ի՞նչ բանի համար եկայ գտնել զձեզ։ Մի՛ կարծէք թէ չքաւորութեանս մէջ օգնութիւն կը խնդրեմ։

—Օ՜հ, տիկին կոմսուհի, պատասխանեց Պ. Բօրվիզիէ վշտանգեալ ձայնով մը, ինչո՞ւ այդպէս կը մեկնէք իմ խօսքերս։

—Այլ եւս այդ խնդրոյն վրայ չի խօսինք, պարոն։ Գանք Պ. Լասէռի նամակին եւ ունեցած մտադրութեանցը։

—Այո՛, տիկին կոմսուհի, բայց կը խոստովանիմ թէ քիչ մը չփոթած եմ։

—Ի՞նչ որ այ ըսէք ինձի, կ'ապահովեմ զձեզ թէ չպիտի վիրաւորուիմ։

—Պ. կոմսն խնդացուց ինձ թէ դրամ չունէիք եւ թէ ամէն բանէ զրկուելու վիճակի մը մատնուած էիք։ Ուստի իր նամակին մէջ կը խնդրէր ինձմէ հարկ դատած ամէն ձեռնարկներս եւ խուզարկութիւններս կատարել եւ կատարել տալ ձեր բնակավայրը գտնելու համար։ Մինչեւ դրի ձեզ գրել կամ այցելութեան գալ։ «Բան մը մի՛ խնայեր, ըսաւ ինձի կոմսը, ձեռքէդ եկածն ըրէ՛, դրամ մի խնայեր։» Զձեզ փնտռելէ տուի, տիկին կոմսուհի, Իտալիոյ մէջ եւ ամէն տեղ ուր կրնայի ենթադրել թէ կը գտնուէիք։

—Իրա՞ւ կ'ըսէք, պարոն, եւ ինչո՞ւ համար։

—Պ. տը Լասէռի մէկ հրամանին կը հնազանդէի։ Բայց հաճեցէք թոյլ տալ որ շարունակեմ։ Ամէն խուզարկութիւնք ապարդիւն եղան։ Բնականաբար, հարկադրեալ ըլլալով այս փափուկ գործին մէջ խոհեմութեամբ եւ յետին ծայր զգուշութեամբ շարժիլ, չգործածեցի կարգ մը միջոցներ որք ապահովապէս լաւագոյն արդիւնք մը կրնային ունենալ։

—Կը հասկնամ, պարոն, ըսաւ կոմսուհին գլուխը խոնարհեցնելով, եւ շնորհակալ եմ ձեզ։ · · ·

—Աստուած չընէ՛ որ մոռնամ այն յարգանքը զոր պարտինք ունենալ դժբաղդութեան եւ կնոջ հանդէպ։ Կրնայի նաեւ գործս տեսնել լրագրաց միջոցաւ որք այնքա՛ն մեծ սպառում ունին այսօր, բայց այն ատեն հարկ կ'ըլլար Լասէռի կոմսին անունն հրապարակ հանել։ Այդ կերպով աշխարհք արարած աղդրութիւն պիտի դարձընէր, պիտի հետաքրքրքրուէր եւ պիտի իմանար անծանօթ մեացած դէպքեր որք մութին մէջ մեացեալ են։ Այս միջոցն ալ չուզեցի։ Ուստի մեծ դժուարութեան մը հանդէպ կը գտնուէի։ Բայց կը-սէի ինքնիրենս «Անկարելի է որ տիկին կոմսուհին օրին մէկը Բարիզ չի դառնայ։ Ինքը կը ճանչնայ զիս, գիտէ որ իր ամուսնոյն նուիրեալ եմ, եւ չատ մը պարագայներու մէջ՝ անոր ներկայացուցիչը։ Երբ Բարիզ հասնի, անշուշտ պիտի գայ ինձի այցելութիւն մը տալ, աղջկանը վրայօք լուրեր առնելու համար։» Այս մտածմամբ առաջարկութեանս անյաջողութիւնը կը մոռնայի։ Այս ըսածներէս կրնաք դատել, տիկին կոմսուհի թէ ինչ գոհունակութիւն կ'զգամ այս վայրկենիս։

—Հիմակ կը մտրանեմ, պարոն Բօրվիզիէ, Լասէռի Պ. կոմսին կողմէ զեկոյց մը պիտի ընէք ինձ։

—Այո՛, տիկին կոմսուհի։

—Ի՞նչ է տեսնենք։

—Լասէռի Պ. Կոմսը չուզեր որ իր անունը կրող կինը, իր աղջկան մայրը չքաւորութեան մատնուի եւ բանի մը պէտք ունենայ։

Կոմսուհին բուռն շարժում մը ըրաւ ու չակուեցաւ։

—Ցեւտո՞ղ, պարոն, հարցուց հնչուն ձայնով մը։

—Իրը ներկայացուցիչ Լասէռի Պ. կոմսին, յանձնարարութիւն ստացած եմ տարեկան յիսուն հազար ֆրանքի եկամուտ մը յատկացնել ձեզ։ Այդ գումարը ամսական կամ վեցամսեայ բաժանումներով կրնաք ստանալ ինձմէ կամ Պանք տը Ֆրանս դրամատունէն։

—Դիտեմ որ Պ. կոմսը մեծ է, պատասխանեց մանկամարդ կինը։ այո՛, մեծ է իր վեհանձնութեանը ինչպէս ամէն բանի մէջ, եւ կը հաստատ, ինչպէս կ'ըսէիք ինձ քիչ մը առաջ, թէ բուռն հոգածութիւն մը ունի իմ վիճակիս նկատմամբ։ Սակայն, իր անուամբ ձեր ինձ ըրած առաջարկութեան պատասխանելէ առաջ, հարցում մը պիտի ուղղեմ ձեզ, պարոն Բօրվիզիէ։

—Ըսէ՛ք, տիկին։

—Լասէռի Պ. կոմսը պիտի թոյլ տա՞յ ինձ աղջիկս տեսնել։

Նոտարին դէմքը տխրեցաւ։

—Տիկին կոմսուհի, թոթովեց, չեմ կրնար ըսել ձեզ · · ·

—Օ՜հ, լաւ կը տեսնեմ թէ դուք տեղեակ էք կոմսին բոլոր խորհրդոց ու գաղտնարերուն։ ուրեմն կրնաք պատասխանել ինձ։

—Դժբաղդաբար ոչ, տիկին կոմսուհի։ Ես կամքի մը գործադրիչն եմ միայն։ բան մը չեմ կրնար խոստանալ ձեզ։

—Ահա՛ մարդիկ, գոչեց խորին դառնութեամբ մը, այլ եւս իրը մայր չեն նըկատեր զիս, չեն ուզեր որ անօթութենէ մեռնիմ, եւ ապրելու միջո՞ցը կը շնորհեն ինձի։

—Կ'աղաչեմ, տիկին կոմսուհի · · ·

—Այս այսպէս է, պարոն, ճշդիւ այսպէս է · · ·

—Կ'երդնում որ կը սխալիք։

Կոմսուհին ազգու կերպով ընդդիմացաւ։

—Պարոն Բօրվիզիէ, դուք գիտէք թէ ի՞նչ է իմ ուզածս։ զաւակս տեսնելու եւ համբուրելու արտօնեալ ըլլալ։ ուրիշ ոչինչ։ Բանի որ այս շնորհքը կը զլացուի ինձ, ա՛լ ուրիշ ակնկալութիւն մը չունիմ Պ. տը Լասէռէն։ չեմ ընդունիր իր առաջարկը։ բան մը չեմ ուզեր։

—Մինչեւ մէկ ասոիճան կ'ըմբռնեմ, տիկին կոմսուհի, ձեր ազնիւ հպարտութիւնը։ բայց միթէ մերժելու իրաւունքնի՞ք։

—Ինչպէ՞ս չունիմ, պարոն։ ո՛հ, այո՛, ունիմ եւ չատ սուղի գնեցի զայն։

Նոտարը գլուխն օրօրեց։

—Կ'ուզէ՞ք որ համարձակօրէն խօսիմ։

—Այո՛։

—Ուրեմն ըսեմ ձեզ, տիկին կոմսուհի, թէ ձեր կրած անունը պարտականութիւններ կը դնէ ձեր վրայ՝ հանդէպ ձեր ամուսնոյն, ձեր աղջկան, հանդէպ աշխարհի եւ ձեր անձին իսկ։ Այս վայրկենիս, տիկին կոմսուհի, Պ. տը Լասէռ կոմսին նոտարն է, գորովալիր եւ յարգալիր խորհրդական մը, բարեկամ մը, եթէ կ'ուզէք, որ կը խօսի միմիայն իր կողմէ։ Լասէռի կոմսուհին հարկադրեալ է իր դիրքը պահել ընկերականութեան մէջ։ պէտք չէ որ նիւթական կենաց դժուարին պահանջմանց դէմ մաքառելու հարկին մէջ գտնուի։

—Կը գուշակեմ ձեր միտքը, պարոն, ըսաւ կոմսուհին, բայց ապահով եղիք եւ ապահովցուցէք Պ. տը Լասէռը, ես չատ հեռու պիտի երթամ եւ այնքան լաւ պիտի պահուըտիմ որ բարբառանաց եւ չարախօսութեան առիթ չպիտի տամ։

—Բայց վերջապէս ի՞նչ պիտի ընէք։

—Դեռ չեմ գիտեր, պարոն։

—Օհ, կ'ըմբռնեմ ձեր միտքը։ անշուշտ կ'ըսէք ինքնին թէ չպիտի աշխատիմ։ բայց կարելի՞ բան է միթէ։

—Ինչո՞ւ չէ։

—Որովհետեւ դուք ծնած չէք կորաքամակ ըլլալու համար աշխատութեան մը տակ որ, ի՞նչ ալ ըլլայ, ապերախտ է միշտ։

—Է՛հ, պարոն, աշխարհի ամէն երկիրներու մէջ, կիները, —մեծ մասամբ, —կ'աշխատին ու դժուարին գործեր կը կատարեն։ բան մը չընողները բացառութիւն են։ Մենց որ, յարեց գրեթէ վայրագ նայուածք մը ուղղելով իր խօսակցին վրայ, եթէ անկարող ըլլամ աշխատութեամբ ապրուստի միջոց մը հայթայթելու · · ·

Ցանկարծ խօսքն ընդհատեց։

—Ի՞նչ պիտի ընէք, հարցուց նոտարը։

—Պիտի մեռնիմ։

Պ. Բօրվիզիէ նստած տեղէն վեր ցատքեց։

—Օ՜, օ՜, ըրաւ։

—Միթէ կը կարծէք թէ կեանքին կարեւորութիւն կուտամ ես։

—Տիկին կոմսուհի, ձեր երիտասարդութիւնը · · ·

Կոմսուհին ժամանակ չթողուց որ նոտարը շարունակէր։

—Ես ա՛լ բան մը չեմ, ոչինչ եմ, գոչեց։ իմ երիտասարդութիւնս եւ գեղեցկութիւնս ըսէք։ պէտք չունիմ անոնց։ Ընդհակառակը կ'ուզեմ պառաւ եւ տգեղ ըլլալ։ Երիտասարդութիւնս բեռ մըն է ու գեղեցկութիւնս ազատարար ընծայ մը զոր կ'ատեմ։ Դժբաղդ ըլլալու համար կարելի է հրաժարիլ երիտասարդութենէ եւ գեղեցկութենէն միանգամայն։

(Շարունակելի)

ՄԱՐԵՇԱԼ ՄՈԼԹՔԷ

Վիլհելմ Կայսր կը խորհի Մոլթքէի Ծննդեան 90րդ տարեդարձին առթիւ Դուքս տիտղոսը տալ նմա, բայց կը վարանի եղեր «Սէյանի Դուքս» տիտղոսը տալ, չվերաւորելու համար Ֆրանսացւոց դիւրազգածութիւնը։

Ի ՏԱՀՈՄԷ

Տահոմէի ափրիկեան վարեների վերապետին և Ֆրանսայի միջև պատերազմին նկատմամբ եղած յայտնութեանց նայելով, այս դէպքերը գրգռողներն առաւելապէս տեղւոյն ֆրանսացի վաճառականք են, որք երկրին գրաւումը կ'ուզեն, զի յայնժամ իրենց ստացուածք հազարապատիկ աւելի արժէք կը ստանան։ Այս վաճառականք թող տուեր են որ իրենց մարդիկ ոմանք Տահոմէի թագաւորին ձեռքն իյնան իբրեւ «պատանդ», գիտնալով որ վտանգ չկայ, և յետոյ «վայրենեաց ձեռքն ինկած Ֆրանսացիներն ազատելու» մարդասիրական նպատակաւ կոչումի ըրեր են մայր-հայրենեաց, որ փութայ զօրք զրկել։

Բարեբախտապէս, Ֆրանսացիք ի դէպ ժամու զգացին թէ ո՛րպիսի նիւթական շահերու յառաջացման համար կը պահանջուէր պատերազմ Տահոմէի թագաւորին դէմ։ Հն գտնուող ֆրանսացի վաճառականք խնդրեցին որ իրենց գործակալներէն մէն յանձնուի Տահոմէի թագաւորին հետ բանակցելու պաշտօնը, բայց ֆրանսական իշխանութիւնք չընդունեցին, կասկածելով թէ այս վաճառականաց գործակալը գործն աւելի իւր տեսից քան Ֆրանսայի շահուց տեսակէտով կը նկատէ, և բանագնացի պաշտօնը Միսիոնարի մը յանձնեցին։

ՏԻԿԻՆ ՓԱԹԹԻ

Աշխարհահռչակ երգիչ Տիկին Փաթթի Փեթերսպուրկի Օփերայի տնօրէնին հետ պայմանագիր մը կնքեց 12 ներկայացումներ տալու համար ի Փեթերսպուրկ և ի Մոսքուա։ Այս 12 ներկայացմանց համար պիտի ընդունի 12,000 կնէ. (318,000 Փր.) բաց ի ճամբու ծախքէն իրեն և իւր հետեւորդաց համար։ Նաեւ յատուկ կառախումբ մը պիտի դրուի իւր տրամադրութեան ներքեւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հայոց և Յունաց Պատրիարքարաններու առանձնաշնորհմանց խնդրոյն քննութեան համար Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին Նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն, որ կը բաղկանայ Ներքին, Դատական ու Արտաքին գործոց Վեր. Նախարարներէն, երկէկ եւս ի նիստ գումարեցաւ ի Բ. Դուռն և մինչեւ ուշ ժամանակ զբաղեցաւ։

Բարիզէն սեպտ. 14/26 թուականաւ գրուած նամակ մը ցաւօք կը գուժէ զդառնագէտ մահ Մաւռ տր Լիւզինեան իշխանուհւոյն, ամուսին իշխան Գուիտոն Լուսինեանի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆԵՐ ԱՍՏԻՃԱՆԵՐ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆԵՐ

Ադրիանուպոլսոյ մաքսատան տնօրէն անուանեցաւ Հագգը էֆէնտի, նախորդ տնօրէն մաքսատան Պաղատատի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Մուսուլի Նահանգին Տէֆթէրը Խագանիի պաշտօնեայ Լմին էֆէնտի։

Սալիսէի աստիճան՝ Արտաքին գործոց Նախարարութեան Թղթակցութեան դիւանի քարտուղարներէն Վասքի ու Ահմէտ պէյերու և Պէրութի Նախնական վարժարանին տնօրէն Ֆէվզի էֆէնտիի։

Ականակուռ Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Լայխթէնպէրկի Դուքսին։

Առաջին կարգի Շէֆքատթ՝ Լայխթէնպէրկի Դքսուհւոյն և քրոջը՝ Տիկին Շերէմէթիէվի։

Երկրորդ կարգի Շէֆքատթ՝ Դքսուհւոյն պատուակալ Օրիորդ Նէքլիւտոֆի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպանատան գործակատար Պ. Եատոֆքիի։

Զորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Լայխթէնպէրկի Դուքսին Բ-ուդա-Պեշտ ճոգենաւուն հրամանատար Պ. Եոնքաի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ ռուսական դեսպանատան պահակ ճոգենաւին հրամանատար Պ. Վլատիմիր Բատալքաի։

Զորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Պ. Սթրովսի և Բ-ուդա-Պեշտ ճոգենաւին երկրորդ հրամանատար Պ. Սթոյանոֆի։

Հինգերորդ կարգի Միճիտիյէ՝ Լայխթէնպէրկի Դուքսին սպասաւորաց պետ Պ. Բոլ Բոմանոֆի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Առողջապահական վարչութեան դեղարանաց քննիչներէն Ֆարիզ փաշայի։

Զորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Սպարապետի Դրան հին հաշուոց դիւանին պաշտօնեայներէն դեր-հազարապետ Ֆէյզի էֆէնտիի։

— —

ԴԵՐ-ԾՈՎԱԿԱԼ ՏԻԲԷՌԻԱՅԻ

Միջերկրականի ֆրանսական նաւատորմին հրամանատար դեր-ծովակալ Տիբէռէ երէկ ժամ 9½-ին մայրաքաղաքս ժամանեց Ֆ-ուդէ-ն ճոճուն մարտանաւով։ Ֆ-ուդէ-ն կը հետեւէր Վ-ռ-ա-ճոճուն մարտանաւը։

Ֆրանսական մարտանաւք երբ Ա-խոր Քարուի առջեւ ժամանեցին, նաւահանգստի վերատեսուչ Տիլավէր փաշա և իւր հետեւորդ սպայք, ամենքն ալ պաշտօնական համազգեստով, շոգեմակոյկով մը մարտանաւերուն մօտեցան և դեր-ծովակալին բարի գալուստ մաղթելէ յետոյ մարտանաւերն առաջնորդեցին Դապաթաչի առջեւ։ Հն շոգեմակոյկով մը կ'սպասէին Արտաքին գործոց Նախարարութեան արարողապետ Իպրահիմ պէյ և կայս. թիկնապահ Իզզէթ փաշա, որք Ֆ-ուդէ-ն մարտանաւն եկան և յանուն Վեհ. Սուլթանին բարի գալուստ մաղթելէ յետոյ ֆրանսացի դեր-ծովակալին ու հետեւորդաց, յատուկ շոգեմակոյկներով Տոլմա Պաղչէի քարափը առաջնորդեցին զանոնք։

Դեր-ծովակալ Տիբէռէռէ քիչ յետոյ Թարապիոյ ֆրանսական դեսպանատունը գնաց դեսպանատան պահակ Բէրէէլ շոգենաւով։ Դեր-ծովակալին կ'ընկերանային նաւատորմի երկրորդ բաժնին հրամանատար դեր-ծովակալ Ագբիէ, նաւատորմին սպայակոյտի պետ դեր-ծովակալ Սալլանտրոզ Տը Լամռէմէ եւ ուրիշ մէկ քանի սպայք։ Միւս սպայները, վաթսունի չափ, Բերա գնացին։

Դեր-ծովակալ Տիբէռէռէ եւ իւր հետեւորդք շնորհակալութիւն յայտնեցին իրենց եղած սիրալիր ընդունելութեանց համար։ Դեր-ծովակալն իւր կողմէ նաւային սպայ մը զրկեց նաւահանգստի վերատեսչութեան պաշտօնատունը, շնորհակալութիւն յայտնելու։

Արարողապետ Միւնիր փաշա Տիբէռէռէ դեր-ծովակալին մօտ երթալով Վեհ. Սուլթանի կայս. բարեւներն հաղորդեց և յանուն Ն. Վեհափառութեան բարի գալուստ մաղթեց նմա։

Դեր-ծովակալն այսօր կայս. պալատ երթալով Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը պիտի ունենայ։ Երեկոյին կայս. պալատան մէջ շքեղ հացկերոյթ մը պիտի տրուի ի պատիւ անոր։

Կայս. թիկնապահ Միբլիվա Իզզէթ փաշա հիւրամեծար կարգուած է եւ պալատական չորս կառքեր դեր-ծովակալին տրամադրութեան ներքեւ դրուած են։

* *

Դեր-Ծովակալ Տիբէռռէ Ֆրանսայի առաջնակարգ ծովային հրամանատարներէն մին է եւ 1832ին ծնած ըլլալով, 58 տարեկան է։ Դեր-Ծովակալն 1847ին ծովային ասպարէզը մտած է։ Երկու տարի յետոյ նաւային քարտուղարի օգնական եղած և յետոյ աստիճանաբար բարձրանալով, 1884ին դեր-ծովակալի աստիճանին հասած է։

* *

Ֆ-ուդէ-ն շրջուն մարտանաւն, որով դեր-ծովակալը մայրաքաղաքս եկաւ, Ֆրանսայի նաւատորմին առաջնակարգ նաւերէ մին է։ Այս մարտանաւ ունի 95 մեդր երկայնութիւն, 6½ մեդր լայնութիւն և բոլորովին պողպատէ շինուած է։ Մեքենան 6000 ձիու ոյժ ունի և ժամը 21 մղոնի արագութիւն։ Մարտանաւը կը բռնէ 411 երկու թնդանօթ, 171 նաւատի ու զինուորական նուագածուաց խումբ մը։

Վ-ռ-ա-ճոճուն մարտանաւն, որ Ֆ-ուդէ-ի հետ եկած է, 1889ին ծով իջուցուած է և ժամը 17ը մղոն արագութիւն ունի։

Վ-ռ-ա-ն ունի երկու բ-ենդանօթ և 145 նաւատի։ Երկայնութիւնն է 68 մեդր, լայնութիւնը 9 մեդր և բոլորովին պողպատէ շինուած է։ Տարողութիւնն է 1272 տակառաչափ։

Միջերկրականի ֆրանսական նաւատորմը կը կազմեն հետեւեալ 9 մարտանաւեր որք են, Ֆ-ուդ-ռ-ը՝ որ 11,441 տակառաչափ տարողութիւն ունի և 1885ին ծովը իջուցուած է, Ա-դ-ա-լ Պ-ոդէ՝ 11,503 տակառաչափ տարողութիւն և 1883ին ծովը իջուցուած, Ա-դ-ա-լ Տ-ր-ա-ա՝ 10,487 տակառաչափ տարողութիւն և 1879ին ծովը իջուցուած, Դ-ա-դ՝ 9,652 տակառաչափ տարողութիւն՝ և 1881ին ծովը իջուցուած, Ռ-ա-ն-դ-ը՝ 8,858 տակառաչափ տարողութիւն և 1876ին ծովը իջուցուած, Թ-ր-ա-ն՝ 8,456 տակառաչափ տարողութիւն՝ և 1876ին ծովը իջուցուած, Պ-ա-ա՝ 5,890 տակառաչափ տարողութիւն՝ ու 1880ին ծովը իջուցուած, Տ-ր-ա-ֆ-ա-լ՝ 5,869 տակառաչափ տարողութիւն՝ և 1883ին ծովը իջուցուած և Վ-դ-ն՝ 5,869 տակառաչափ տարողութիւն՝ ու 1883ին ծովը իջուցուած։

ԿԱՑՍ. ՇՆՈՐՀ

Վեհ. Սուլթանն հրամայած էր որ Էրզրում-ի ընկզմման պահուն խղդուած պայից ու նաւաստաց ընտանիքներուն սովորական քանակութեան կըրկին չափով ամսաթոշակ վճարուի։

Արդ, Ն. Վեհափառութիւն հրամայած է որ ենթասպայից ընտանիքներու իւրաքանչիւրին 120ական եւ տասնապետներու եւ նաւաստեաց ընտանիքներուն ալ 100 ական ղրուշ ամսաթոշակ յատկանայ։ Վեհ. Սուլթանը միանգամայն հրամայած է որ նոյնչափ ամսաթոշակ յատկացուի Բէյ-ը Մէ-ը-ը-ի երկրորդ կարգի մարտանաւին խղդուած սպայից ու նաւաստիներուն։ Այս մարտանաւ անցեալ տարի ընկզմած էր ի Սեւ ծով։

— —

Ի ԿԱՑՍ. ՊԱՂԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն ու Ծովային Վեհ. Նախարարն երէկ կայս. պալատ գնացին եւ Վեհ. Սուլթանին ինչ ինչ հրամաններն ստանալէ յետոյ իրենց պաշտօնատեղիները դարձան։

Ոստիկանութեան Նախարար Նազըմ պէյ երէկ առաւօտ կայս. պալատ երթալով Վեհ. Սուլթանի ինչ ինչ հրամաններն ստացաւ։

ՎԵՀ. ՐԱՒՖ ՓԱՇԱ

Առեւտրական եւ հանրօգուտ շինութեանց Նախարար Վեհ. Բաիֆ փաշա երէկ կայս. պալատ գնաց եւ Վեհ. Սուլթանի ինչ ինչ հրամաններն ստանալով իւր պաշտօնատեղին դարձաւ։ Ն. Վեհափառութիւն իրիկուան դէմ Բ. Դուռը գնաց եւ հանրօգուտ շինութեանց վերաբերեալ ինչ ինչ խընդրոց վրայ խորհրդակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՄՇՈՑ ԹԱՊՈՒՐ ԱՂԱՍԻՆ

Մ-ր-ի-Վ-ռ կ'իմանայ թէ Մշոյ Թապուր Աղասը Աշխի պէյ իւր պաշտօնին մէջ զեղծումներ գործած ըլլալով, կայս. հրամանաւ դատաստանի ենթարկուած է և պիտի դատուի Մշոյ մէջ կազմեալ զինուորական ատենին առջև։

— —

ԲԱՂԷՇԻ ՈՍՏԻԿԱՆ-ԶԻՆՈՒՈՐԲ

Բաղէշի ոստիկան-զինուորաց գընդին վրայ երկու գումարտակներ աւելցուելով, ասոնցմէ մին Նահանգին կեդրոնական վաշտին և միւսն ալ Մշոյ վաշտին միացուած են։

Դ. ՋՕՐԱԲԱՆԱԿ

Ըստ տեղեկութեանց Հ-ր-է-ի, որոշուեր է իրենց հայրենիքները վերադարձնել Դ. զօրաբանակի (Կարին) շրջանակին մէջ ի զէն կոչեալ պահեստի զինուորները։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Պ. Կիւսթաւ տր Ռոչիլտ կայս. կառավարութենէն մենաշնորհ կը խնդրէ երկաթուղւոյ մը շինութեան համար։ Այս երկաթուղի, որ լայն գծով պիտի ըլլայ, Իսկէնտէրունի ծովախորշէն պիտի սկսի և մինչեւ Տիարպէքիր պիտի երթայ, Հալէպէն, Համսէն, Դամասկոսէն և Ուրֆայէն անցնելով։

—Մուսանիա-Պրուսայի երկաթուղւոյ մենաշնորհին համար սկսուած բանակցութիւնք յաջողապէս յառաջացած ըլլալով, խնդրարկուն՝ Պ. Նակէլմաքէր՝ մայրաքաղաքս հրաւիրուած է։

—Պէլգրեթէն ի Դամասկոս թրամուէյի գծի մը շինութեան վերաբերեալ ծրագիրը Մեծ-Եպարքոսին կողմէ հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան վերադարձուած է, կարգ մը բարեփոխումներ ներմուծուելու համար։ Ինչպէս կը յիշուի, այդ մենաշնորհը խնդրած է Հասան Ֆէյզիմ էֆէնտի։

— —

ՊԱՍԱՐԱԿԻՆ ԾՈՎԱԿԱԼԸ

Ռուս ծովակալ Պասարակին որ երկու նաւերով Իզմիր կը գտնուէր, չորրորդ մարտանաւով մը մեկներ է այդ նաւահանգիստէն, Այնորոզ և Եաֆա այցելելու համար։ Այդ այցելութիւններէ յետոյ, ռուս ծովակալն իւր նաւերով Պիրէոն պիտի երթայ։

— —

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հալէպէն սեպտեմբեր 17 թուականաւ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ սեպտեմբեր 16ի կիրակի օրուան ժամ 10էն մինչեւ հետեւեալ օրուան ժամ 10ը Հալէպի մէջ տասը հոգի հնտախտէ բռնուելով երկուքը մեռեր են։ Նոյն օրը նախապէս բռնուածներէն վեց մահ եւս պատահած է։ Իսկ Ուրֆայի մէջ հինգ օրէ ի վեր հնտախտի որևէ դէպք չէ պատահած։

Առողջապահական վարչութիւնը տեղեկանալով որ հնտախտէ վարակեալ մէկ քանի շոգենաւեր Մէրսին գնացեր են, Գոնեակ կուսակալութենէն տեղեկութիւն ուզած էր թէ այդ տեղն իբրեւ վարակեալ համարելու է թէ ոչ։ Կուսակալութիւնն եւս պատասխանած է թէ այդ տեսակ շոգենաւեր բնաւ Մէրսին եկած չեն, թէ տեղւոյն ու շրջակայից առողջապահական վիճակը գոհացուցիչ է և թէ հարկ չէ Մէրսինը վարակեալ նկատել։

—Հալէպի ժողովուրդը խնդրեր է տեղական իշխանութենէն որ Հալէպի մէջ հնտախտ երեւան եկած պահուն հաստատուած առողջապահական շրջթայն, որ վերցուած էր, վերահաստատուի, վասն զի մեծ պէտք կայ անոր, ինչպէս նաեւ հականեխական դրութեան վերահաստատման։

—Մասսվայէ իտալական աղբիւրէ առնուած վերջին լրոց նայելով, այդ քաղաքին մէջ հնտախտի դէպք չի պատահիր այլ եւս և երկրին ներսերն ալ հնտախտը նուազիլ սկսած է։

— —

ՑՈՑՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԻՒՆ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ

Երուսաղեմէն կը գրեն թէ առաջիկայ պատրիարքական ընտրելիներն են Բեթղեհեմի մետրապոլիտ Տ. Անթիմոս և Ս. Տեղեաց Մոսկուայի ներկայացուցիչ Տ. Արսէնիոս։ Անտիոքայ Պատրիարք Տ. Կերասիմոսի ընտրելիութիւնն իրաց թողուած է։ Պատրիարքական ընտրութիւնը պիտի կատարուի մինչեւ 15 հոկտեմբեր։

— —

ՀԱՇՈՒԵՒՆՆԻՉ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Դատական Նախարար Վեհ. Բիզա փաշայի Նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է, քննելու համար Իտարէի Մախսուսէի ելմտացոյցն եւ էրէյլիի ամսական հաշիւները։

Այս յանձնաժողով, որ երէկ առաջին անգամ ըլլալով ի նիստ գումարեցաւ ի Բ. Դուռն, կը կազմեն Ելմտական Նախարարութեան խորհրդական Նազիֆ էֆէնտի, Ծովային Նախարարութեան հաշուական Սուրուրի էֆ. եւ Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Մէհէմէդ Ալի։

— —

ՕՍՄ. ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հեռագրական և թղթատարական վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ տըպագրեալ թուղթերու և աւանդներու սակագնոյն համար որոշեալ բարեփոխութիւնք, որոց կանոնագիրն հրատարակեցինք, պիտի գործադրուին յառաջիկայ հոկտեմբեր 15էն սկսեալ։

— —

ՇԻՐԲԷԹԻ ԹԱՓՐԻԼԷ

Ճէբէ-ռէ Պ-հրէյ կը ծանուցանէ թէ նաւային սպայ Մէհմէտ փաշա և մեքենավար հազարապետ Հիւսէյին էֆէնտի Շիրքէթի Խայրիէի քննիչ կարգուած են, ըստ պայմանագրութեան, նոյն ընկերութեան շոգենաւերու նոր կատմաբ հարկ եղած քննութիւնները կատարելու համար։

Ասոնցմէ մին 15 և երկրորդը 5 ոսկի ամսաթոշակ պիտի ստանայ։

Երէկ մաքսային պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը ի նիստ գումարեցաւ ընդ Նախագահութեամբ Մաքսային վերատեսուչ Հասան Ֆէհմի փաշայի և մաքսային ինչ ինչ խնդրոց վրայ խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Ցանձնաժողովը կը կազմէին մաքսային ժողովոյ Նախագահ Աբիֆ պէյ, հաշուական Ճէմալ պէյ և ներքին ապրանաց մաքսատան տնօրէն Իզզէթ պէյ։

—Բարձր. Շէյխ Իսլ-Իսլամ էֆէնտին հարկ եղած հրամանները տուած է որոց որ անկ է, գաւառաց որբերու յատուկ տնտուկներուն վիճակը քննելու համար։ Ն. Բարձրութիւն տեղեկութիւններ պահանջած է Եառեայի, Մանասթիրի ու Սէլանիկի նահանգաց որբերու յատուկ սընտուկներուն յանձնմանն եղանակին վրայ և միանգամայն հրահանգ ուղղած է Նախարարներուն՝ ազատել Միթէվէլիներու ոմանց ձեռքը մնացած որբերու, այրիներու և այլոց իրաւունքները։

—Տիարպէքիրի յոյն կաթոլիկներու պատրիարքական փոխանորդն և բողոքականաց փոխանորդն հեռագրեր ուղղելով ի կայս. պալատ և ի Բ. Դուռն, գոհունակութիւն յայտնած են կուսակալ Հաճի Հասան պէյի բարւոք պաշտօնավարութենէն, որուն շնորհիւ ամենայն անդորրութեամբ կ'ապրին, և բարեմաղթութիւններ ընելով վասն կենաց և բարօրութեան Վեհ. Սուլթանին, իրենց հաւատարմական զգացումները յայտնած են։

—Կայս. բժշկական ընկերութեան Նախագահ Տր. Սգէքուլի իւր կնոջ հետ մայրաքաղաքս դարձաւ Եւրոպայէն։

—Ֆրանսական դեսպանի որդին և տիկին ու օրիորդ տը Բոշիլտ Բարիզ ուղեւորեցան։

—Տրապիզոնի անգլիական հիւպատոս Պ. Լօնկվարթ մայրաքաղաքս հասաւ Նախրենթաց օր։

—Վառնայի յոյն մետրապոլիտ Տ. Դըրիզորիոս մեռեր է։

—Բաց ի ռուսական և աւստրիական դեսպաններէն, որք այս իրիկուն մայրաքաղաքս կ'սպասուին, իտալական եւ պարսկական դեսպանք եւս կը վերադառնան յառաջիկայ շաբթու։

—Թ-ր-է-ի, թուելով Իսմէթպէյլի Միւֆթի Էմմուլլահ էֆէնտիի պաշտօնավարութեան դէմ եղած բողոքները, ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւն կը հրաւիրէ։

—Պարթընէն կը գրեն թէ պաճարխան որ մէկ քանի ամսէ ի վեր երեւան ելած էր երթալով կը սաստկանայ։

—Մեծահարուստ յոյն սեղանաւոր Պ. Անտրէ Սինկրոս իր կնոջ հետ Աթէնքէն Սելանիկ ուղեւորեր է, անձամբ այցելելու համար հրկիզեալ վայրերն։ Ինչպէս կը յիշուի, Պ. Սինկրոս իր անձնական ծախիւք կառուցանել պիտի տայ յունաց առաջնորդարանն, եկեղեցին, հիւանդանոցն և այլ շէնքերը։ Պ. Սինկրոս մեծ պատիւներով ընդունուեր է ի Սէլանիկ, և 10 000 ֆրանք յանձներ է նպաստահաւաք յանձնաժողովին, ի նպաստ հրկիզելոց։ Քաղաքին կազմ ընկերութիւնն եւս 1000 ֆրանք տուեր է։

—Սաքս Վէյմար և Սաքս Մաննինկէնի իշխանները Սաքսոնիոյ Թագաւորութեան յատուկ պատուանշանէն այլ եւ այլ աստիճաններ նուիրած են Ֆէլ-ը-ի հոգենաւին հրամանատար հազարապետ Իսմայիլ պէյի, առաջին մեքենավար հազարապետ Իսմայիլ պէյի եւ երկրորդ նաւապետ Խայրի էֆէնտիի։

—Պոլսոյ Վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին քարտուղարներէն Թէվֆիգ էֆէնտի Տարտանելի մօտ ոսկեխառն հանք մը գտած և տեղական կառավարութեան դիմած է չահագործման արտօնութիւն խնդրելու։ Այս հանք կը գտնուի Էգինէ կղզւոյն առակի Պիրամից գիւղամերձ թոնգաւառակի Պիրամից գիւղամերձ թոնգաւառակի Պիրամից գիւղամերձ թոնգաւառակի Գիւղին եւ Գազ Տաղի մէջտեղը։

—Եղեռնադատ ատենն երեք տարուան ոսկւոյ տուգանաց դատապարտած է Ահարոն անուն մարդ մը, որ երկու հայ աղջկանց պատիւը բռնաբարած էր։

—Եղեռնադատ ատենն երէկ սկսաւ դատել Սարբեարի ոճրագործութեան հեղինակներէն ի Ռումանիա ձերբակալեալ լազ Ալին և ասոր գաղը միացուց միւս ամբաստանելոց դատին հետ։ Դատարանին մէջ կարդացուած նախնական քննութեանց տեղեկագրերէն հակցուեցաւ որ Նոյն ինքն լազ Ալին այն անձն է որ ոճրի վայրէն գողցուած արիւնոտ անձեռոցը Ուն Գարան սրճարան մը տարած էր։ Այդ անձեռոցին վրայ կը գտնուէին ոճրագործութեան զոհերուն անուանց սկզբնատառերը։

—Երէկ Գանլըճայի մէջ հարիւրամեայ մարդ մը մեռաւ Հաֆիզ Մէհմէտ անուն։

—Երէկ Ղալաթիոյ Գալաֆաթ եկրի կոչուած տեղը կռիւ մը ծագեցաւ Նաւարար Օսմանի, Եանիի ու մաքսատան նաւավար Հաճի Թահիր անուն մարդոց միջեւ։ Ասոնց երեքն ալ ծանր վիրքեր ստացան իրենց գլխուն վրայ։ Ոստիկանք ձերբակալեցին զանոնք և կեդրոնական բանտի հիւանդանոցը տարին։

—Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ Պոլսոյ մաքսատան քով կառուցուելու վրայ եղող մի երանոցներու կից գտնուած մէկ գեղեցիկ, որ կայս. անձնական Գանճուն սեպհականութիւնն է, մաքսատան թողուի։

—Կայս. հրամանաւ արեւելագէտ Պ. Վամպէրի արտօնեալ է տէրութեան պաշտօնագրոց յատուկ գանձարանին մէջ խուզարկութիւններ կատարել, Հունգարիոյ պատմութեան վերաբերեալ ինչ ինչ տեղեկութիւններ ձեռք բերելու համար։

«ՎԵՐԵԼՔ Ց'ԱՐԱՐԱՏ»։ — Հետաքրքրաշարժ ճամբորդութիւն Անգլիոյ Երեսփոխանական ատենարան մեծայարգ Պ. Ճէյմս Պրայսի ի Կաւկասիա և ի հայաբնակ գաւառս, առաջին անգամ Մասեաց գագաթն ելնելն, և այցելութիւն յէջմիածին։—Հեղինակ՝ Պ. Ճէյմս Պրայս։ Թարգմանէ՝ Գ. Ց. Բարագեան։ Գին 4 դրուշ։ Պաղատատեան ընտիր տպագրութիւն։

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲՈՆԱՒՈՐ ԵՒ ԳՐԱՒՈՐ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ա. տարի 4 դրշ.

Բ. տարի 3 դրշ.

ՀԵՂԻՆԱԿ.— ԱՐԻՍՏ. Ց. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Մանկավարժական եղանակաւ պատրաստեալ սոյն թուաբանութեան Դասընթացքին Բ. տարին եւս հրատարակուեցաւ։ Ուսումն. Խորհուրդն իւր վերջին նոր ծրագրով թուաբանութեան նախնական ուսումը թուաշրջաններու վերածած և այդ ուղղութեամբ կազմուած միայն սոյն դասագիրքը գնահատելով ընդհանուր նախակրթարանաց մէջ գործածելու համար ընդունած է։ արդարեւ այս դասագիրքն ուղղութեամբը բոլորովին նոր և դիւրուսոյց լինելով թուաբանութեան նման ճիշդ և կարեւոր գիտութիւնը մանկանց զարգացողական աստիճանին համեմատ պարզուած է։

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով։

Վարժարանաց համար % 15 զեղչ։ 12—12

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 29 սեպտ. (Ա. Հ. Գ.)— Թառերկար յօդուածով մը կը խօսի Թուրքիոյ ընդհանուր կացութեան վրայ, զոր լաւ կը նկատէ, և մեծարանօք կը յիշէ Վեհ. Սուլթանին վարչային բարեմասնութիւնները, զորս կը գովէ առանց ո՛և է վերապահութեան։

ՀՈԼԱՆՏԱՑԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

ԼԱ ՀԷ, 30 սեպտ. — Թագաւորին վիճակը շատ տկարացած է, և ա՛լ չ'աշխատիր։ Ախորժակը կորուսած է և ա՛լ անկողնէն չելլեր։ Երեք բժիշկներ խորհրդակցած են, բայց իրենց խորհրդակցութեանց արդիւնքն յայտնի չէ։ Պաշտօնական լուրեր չկան։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

ԲԱՐԻԶ, 30.—Թ-ռ, խօսելով Պ. Գրիսֆիի տեսակցութեան վրայ Ֆէլ-ոի մէկ խմբագրին հետ, կ'ըսէ թէ Պ. Գրիսֆիի խօսքերը սիրով կ'ընդունուին ի Ֆրանսա, բայց դժբաղդաբար դրական նուիրագործում չունին։ եթէ Իտալիա վերանորոգէ Երրեակ Նիզակակցութիւնը, շատ դժուար պիտի ըլլայ Ֆրանսայի կէտառ կէտ ընդունիլ հաշտարար խօսքերն և բարեկամական յայտարարութիւնները զորս Իտալիոյ պետական մարդիկ կրնան շռայլել՝ խմբագիրներու հետ իրենց ունեցած խօսակցութեանց մէջ։

ԱՆԶՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԵԳՈ. 30ի ԲԵԹԼՊՈՒՐԳ.—Զարն ընդունեց Ֆրանսայի և Հոլանտայի հրաւէրն՝ իրբ ի բարեարար գործելու Կիւյանի սահմանագլխին պատճառաւ Ֆրանսայի և Հոլանտայի միջեւ ծագած խնդրոյն մէջ։

ԲԱՐԻԶ.— Հանրապետութեան Նախագահը Բարիզ պիտի գառնայ հոկտեմբեր 5ին։

—Առնոլտ անուն անձ, որուն ուղղուած էր գերմանական սահմանագլխոյ միջադէպին վերաբերեալ մտացածին հեռագիրը, խոստովանեցաւ թէ 1889 ապրիլին նմանօրինակ հեռագիրներ ղրկած էր՝ Պոլսոյին մէջ գներու անկումը յառաջ բերելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ժողէֆ Սավորի խորհրդականը Լոնտոնի Միջնաքաղաքին Լորտ-Քաղաքապետ անուանեցաւ միաձայնութեամբ։

Ց'ԻՏԱԼԻԱ

ՀՌՈՄ, 30. — Երեսփոխան Պ. Սանկուինէդրի բանախօսութիւն մը արտասանեց ի Միլան, ընկերային խնդրոյն վերայ, յորում պաշտպանեց Երրեակ Նիզակակցութիւնը, ցոյց տալով թէ Ֆրանսա և Ռուսիա պատճառ են ընդհանուր սպառազինութեանց։ Շատ կը դիտուի այս բանախօսութեան մեծ յաջողութիւնն, որովհետեւ Երրեակ Նիզակակցութիւնը մինչեւ հիմա շատ քիչ կուսակից ունէր ի Միլան։

Ի ԲՈՐԴՈՒԻԿԱԼ

ԼԻՍԳՈՆ, 30. (Ա. Հ. Գ.)—Թագաւորին թախանձանաց վրայ, Պ. Մարդէնս ետառաւ իւր որոշումն և վերջնապէս հաւանեցաւ նոր նախարարութիւնը կազմելու, ինք պիտի ստանձնէ արտաքին գործոց նախարարութիւնը։

Ի ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ

ՊԷՐՆ, 30.—Անգլիա, օտարահպատակ յանցաւորներն յանձնելու դաշնագրին վրայ հիմնուելով, մերժեց յանձնել Զիսդիոնէ, որ թէսսինի նահանգային խորհրդական Ռոսսին սպաննած էր։

ԳՐԱՄԱԳԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 19 Սեպտ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԴՐՈՅ

3 տարի Լոնտրայի վրայ	108 3/8
3 » » »	23 20

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Եղեկ երեկոյ գոց. (Մէտ. Դ. Սէրի	20 14
Գիշերային գոցումէն վերջը »	20 9
Ռնգայի մէջ »	— —
Աւաւտուան բացուելուս	20 8
Կէս օրին »	20 8 1/2

ԼՈՆԴՈՆԻ ՏԱՓԻԼ

Երեկ երեկոյ	61 32
Այս առաւօտ	— —
Կէս օրին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԼԹՈՅ

Գանանաւորութիւն	Ա. Սերի	42 1/4
»	Բ. »	24 1/2
»	Գ. »	20 8

ԲԱԺԵՆԵՏՈՒԹԻՒՆ

Սանիէի ֆէնէրալ	Ա. Էլ.	5 2
Գիւեան ֆէնէրալ	Դամ. »	9 25
Ֆանդ տը Գոնս	» »	7 3
Ասս. Շնամ էֆէնտիս	» »	5
Ֆրանսէյ	» »	507 1/2
Բանքէի երկաթուղի	Ֆր	80 1/4
Բասմնեթուղի Լամբէսի	Գ. կ.	152

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան սոկի	դրշ.	100
20 ֆրանքէ. ոսկի	»	87 2
Անգլիական սոկի	»	110
Մարք (գերմանական սոկի)	»	106 20
Իմպերիալ	»	91 30
Ֆլորին	»	51 10
Լուսոյի թղթադրամ	»	7 20
» արծաթ	»	91
Մեճ. արծաթ (մարք)	»	108
Վենդոս	»	103
Չիզնոս	»	102 30
Մինթուրք	»	100
Թուրքէլ	»	13

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 30 Սեպտեմբեր, ժամ 4 վայր 08 երե

ՆՈՐ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ Ի Ց. Դ. ՓԱԼԱԳԱՇԵՆԱՆԷ

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Կ. Պոլսոյ և շրջակայից, յատակագիծ պատկերով Վ. ոսփորի.— Աշխարհագրութեան ուսումնք ըստ նորագոյն մեթոդի տեղագրութենէ սկսելու համար անհրաժեշտ դասագիրք մ'է ի պէտս Պոլսոյ վարժարանաց. կը ծառայէ նաեւ իբր ընթերցանութեան գիրք ժողովրդեան. գրքի մարդոց համար ունի ցաւելուած մը՝ Կ. Պոլսոյ խանութուն ընդհանուր ցուցակը 100 փող.

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Նախապատրաստական դասագիրք. Բնական, Ուսումնական և Քաղաքական. Դասագրութիւն հիմնական բարեփոխեալ և ճոխացեալ՝ մանկավարժութեան նորագոյն պահանջմանց համաձայն. Մասնաւորապէս ընդարձակ կը խօսի Օսմ. Պետութեան, ինչպէս նաեւ դրացի երկիրներու՝ կովկասի և Պարսկաստանի վրայ. 3 ղրշ.

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ Նախապատրաստական Դասագիրք. Մասաւոր և Գրաւոր. Դ. տպագրութիւն.— Մանկավարժական նոր և գիւրաւոյց եղանակաւ պատրաստուած և մանկական բաղձանքի պարզ եւ ընտանի խնդիրներով ճոխացած. 3 ղրշ.

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ Նոր դասագիրք. Տեսական և գործնական. Մանկավարժական նոր և գիւրաւոյց եղանակաւ և պարզ ու գիւրըմբռնելի ապացուցութեամբ պատրաստուած. կը բաժնուի երեք մասերու.

ՄԱՍՆ Ա.—Զորս գործողութիւն ամբողջ թուոց, 650ի մօտ հրահանգներով և գործնական խնդիրներով. Բ. տպագրութիւն բարեփոխեալ և ճոխացեալ. 4 ղշ.

ՄԱՍՆ Բ.—Չափք, կշիռք և դրամք. Տասնորդական կոտորակք, Ցատկոյթներ թուոց. Հասարակ կոտորակք. Թուրքիոյ հին և նոր չափուց և կշռոց բաղդատութիւն. Նոյն չափուց և կշռոց գիներուն բաղդատութիւնը. մօտ 500 հրահանգք և գործնական խնդիրք. Ազուսկիք. 4 ղշ.

Ա. և Բ. ՄԱՍՈՒՆԵՔ միասին կազմուած 7½ ղ.

ՄԱՍՆ Գ.—(Մասնագիտական) 140

Հեղինակին հասցէն. Յովհան Գ. Փալագաշեան, Կ. Պոլիս. Ուզուն Չարշը-պաշը, Փոքր գրէք Եղեռնագէպ. Փալագաշեանի խանութը, թիւ 402 8—20

ՊԷՅՐՕՅԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Ի նկատի առնելով թաղիս վարժարանին խարխսուլ վիճակը և մի կողմէ եկեղեցւոյս նիւթական տարապայման անձկութիւնն՝ որ հազիւ իւր ընթացիկ ծախքերը կարող է գոցել եւ ի նկատի առնելով մանաւանդ Քաղաքապետութեան պաշտօնէից այն դիտողութիւնքն թէ կամ պարտ է բոլորովին քակտել և կամ ընդ փոյթ կատարել անհրաժեշտ նորոգումներն, խորհուրդս փութաց հետեւեալ Պատուարժան ազգայնոց ազգասիրութեան կոչումն ընել՝ որք սիրայօժար փութալով պատասխանել խորհրդոյս սոյն հրաւէրին, անմիջապէս մի մասնախումբ կազմեցին եւ սկսան հանգանակութեան, նախապէս ինքեանք ստորագրելով մի կարեւոր գումար։

Արդ, վստահ լինելով թէ յիշեալ Մասնախմբի Պատուարժան անդամոց դիմումներն անսկզբի չեն մնար եւ թէ մեծարոյ ազգայինք կը փութան սիրայօժար մասնակցիլ սոյն ազգօգուտ ձեռնարկին, խորհուրդս կը փութայ իւր ջերմ շնորհակալութիւնը մատուցանել Մասնախմբի Պատ. անդամոց եւ թէ՛ այն մեծարոյ անձանց՝ որք փութացած են արդէն մասնակցիլ սոյն հանգանակութեան։

Անուանք մասնախումբի Պատուարժան անդամոց.

Մեծ. Միքայէլ Էֆ. Սարաֆեան Ադնէպ.
» Մարգիս » Յակոբեան Գ.Նէպ
» Աստիկ » Աշ.ատուրեան Հէրէլ.
» Նասիպ » Գարագաշ Անդամ
» Պետրոս » Մանիկեան »
» Պետրոս » Յովհաննէսեան »
» Գէորգ » Մուրատեան »

Ի գլխոյ Թագ. Խորհրդոյ
Ադնէ-դէպ Ադնէ-դէպ
ԲԻՒԶԱՆԴ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ Ն. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

1890 Սեպտ. 17, Պէյքօզ

ՄՇՈՑ ԳԻՒՂԱՑԻԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

Հողագործին վաստակը.—Անիրաւ վաշխ.—Պանդխտութեան պատճառն եւ սորա հետեւանքն։

Գիւղացւոյն էլտօրատոն է իւր արտը, իւր ապրուստին միակ միջոցն է այն հողն զոր ճակտին քրտինքովը թրջած է, եւ նորա բոլոր յոյսը կը կայանայ հունձքին վրայ։ Նա կ'ըսէ հայանայ հունձքին վրայ։ Նա կ'ըսէ հաղորդ։ «Արտօրայքս հնձեմ, մի մասն կ'ամբարեմ ձմրան համար, իսկ մնացեալով ալ պարտքերս կը մարեմ։»

Միամիտ գիւղացին՝ դեռ հունձքին ժամանակը չեկած, ոպանիական դղեակներ օդին մէջ կը կառուցանէ, այլ յորժամ իւր ցորեանն կը հնձէ ու իրականութիւնը կ'ըմբռնէ, հազար ափսո՛ս... Պարտքերն վճարե՞լ թէ ձմրան պաչար պահել, Ռուշէրիէ՞ն տալ թէ դուէ։ ո՞ր մէկին տայ՝ ինքն ալ չիդիտէ։

Մշոյ մօտիկ գիւղի մը մէջ հետեւեալ ցաւալի դէպքին ներկայ գըտնուեցայ։

Գիւղացին քաղած էր իւր արտը, կալին մէջտեղ ցորենի դէղերը կը բարձրանային։ Հողագործն՝ իւր ընտանեօք մի կողմ կեցած էր, միւս կողմն ալ քարերու վրայ նստած էին ուրիշ երեք անձինք որք Ռուշէրիէի դալլըստան անհամբեր կ'սպասէին։

Հուսկ ուրեմն եկաւ Ռուշէրիէն, երկայնահասակ, թիսագոյն, զօրեղ մի անձ, լայն կապտագոյն շալւոր մը հագած, խնդալը մէջքի գօտիէն կախուած և ձեռքն ալ երկայն ծխափողին հետ ի միասին կար փոքր տեսարակ մը ու մատիա մը։

Մի քիչ բանակցելէ զկնի, կ'ըլլայ՝ չըլլար, շատ է՝ քիչ է ըսուելէ զկնի, Ռուշէրն որոշուեցաւ և դա զատելով իւր առիւծի բաժինն, հրամայեց եզանց վրայ բեռցնել ու քշեց դէպ ի տուն։

Կարգն եկաւ միւսներուն։ Նախ դէրդոյի տէրն ելաւ, նա ալ մեսագորդը կիսեց հողագործին հետ ու առաւ գնաց։ Այ, անիծեալ դէրդոյ-Ռիէ՛ր, գիւղացւոյ ազրուէն, որ ի փոխարէն 8-10 ոսկւոյ ամեն տարի կանոնաւորապէս կը կիսէ արտի մը հասոյթն, իբր վաշխ իւր դրամին, եւ փոխադարձ ժամանակ դրամագլուխը կը պահանջէ։ յաճախ հէգ հողագործն անկարող սոյն դրամը վճարելու, կ'ըստիպուի կէս գնով վաճառել իւր արան և գոհացնել դէրդոյէ տէրն որ արդէն իւր դրամին քառապատիկն ընդունած է տարուէ տարի։

Սորա ետեւէն յառաջացաւ միջահասակ վայելչազգեստ մարդ մը, որոյ փոքր աչկունքն արտասովոր փայլ մը ունէին։ դա էր վաշխառուն։ Գրպանէն հանեց հին թղթապանակ մը՝ որոյ մէջէն առնելով մի դեղնած թղթի կտոր, ներկայացուց զայն հողագործին և իւր էբ---ուէրը պահանջեց։

Դորա էբ---ուէն էր, 200 դահեկանի 5 ամսուան տոկոսն 6 չափ ցորեն (72 օխայ՝ մի չափ է)։ 200 դահեկանի փոխարէն ալ ցորեն առնելով, նա ալ մեկնեցաւ։

Մնաց երրորդն, այս ալ իւր բաժինը կ'ուզէ, բայց արդէն հունձքին քառորդն ալ չէ մնացած։ Այս անձն 6 ամիս առաջ 5 մէճիտ հողագործին վճարած եւ ի փոխարէն 8 չափ ցորենի մուրհակ մը առած էր։ զայս տեղացիք --ւ-ֆ կը կոչեն։ Այսպիսով խեղճ գիւղացւոյ ցորէնը, իւղը, պանիրը, ամեն բանն ալ խիստ աժան գնով կ'առնուն, ինչպէս հոս 5 մէճիտով 8 չափ ցորէն կ'առնու, մինչդեռ 30-35 դահեկան կ'արժէ մի չափն։

Տակաւին պէտք էր նուիրակին, տէրտիրոջ, ըէխին, ֆ-Ռէդին, ասոր անոր տալ։ իսկ իւր ընտանեաց ի՞նչ պահել։ Այսպէս հողագործք ուրախ դուարթ իրենց հունձքը կը քաղեն, կարծելով թէ պիտի կարենան զայն ամբարել, բայց անգամ մը որ կալին վրայ ցորենը դիզուած է, ամէն ոք իւր բաժինը կուգայ կը տանի, և արեւուս տակ ամիսներով արիւն քրտինք մոնողին գրեթէ ոչինչ կը մնայ։ Ստէպ գիւղացիք Ռ--ֆ---ի, --ԷՆ-ի և Էվ-ի ստակ չունենալով, սեղանաւորաց կը դիմեն, և սաստիկ տոկոսի մը տակ կ'ընկճեն՝ ուսկից ազատիլն ալ ևս անհնարին է։ ահա դժբաղդութեանց առաջին պատճառը։

Տեղւոյս Մեծ. սեղանաւոր Աղայներէն միոյն կը դիմէ 10-15 օր յառաջ խեղճ գիւղացի մը, և 500 դահեկան փոխ առնելու համար պէտք եղած ապահովութիւնները տալէ յետոյ, ամսէ մը վճարելու պայմանաւ 600 ղրուշի մուրհակ մը կուտայ։ ապահովութիւնն՝ ամսուան մը համար 100ին 20 դահեկան տոկոս։ Մի թէ այսօրինակ բան տեսնուած է, մի թէ սա պարզապէս յափշտակել, կողոպտել չէ՞։ Ամենուրեք առած են հրեայ սեղանաւորք իբր անգութ, վաշխառու անձինք, բայց մեր ազգակից հայ սեղանաւորք զանոնք գերազանցեցին ու գերազանցեցին...։

* *

Երկուշաբթի երեկոյ մ'էր, Մշոյ քաղաքին առաջ գտնուող տաճկաց գերեզմանատան մէջ նստած էինք, ահա խումբ մը գիւղացիք Մուշէն ելան։ Սոցա հագուստներէն և ձեռքերնին ունեցած հատ դաւազաններէն՝ զորս ուսերնուն կռթնցուցած էին և որոց ծայրը կապուած էին մի մի փոքրիկ տոպրակ, յայտնի կերեւի պանդխտութեան դիմոցներ լինելին։ Մեզ մօտիկ կեցան, և իրենցմէ երեքն՝ որք ճամբու դնելու եկած էին, զմիսներն համբուրեցին և յաջողութիւն մաղթելով բաժնուեցան։ Յայնժամ մին ետ դառնալով երիտասարդի մը ըսաւ։ «Տան մուխակէթ եղնիս»։ Եւ իւր ընկերակցաց հետ սկսաւ երթալ, իսկ երիտասարդն արտասուաց կաթիլ մը սրբելով սրտին խորէն հառաչեց երկայն «Ա՛հ» մը և բաժնուեցաւ։

«Ա՛հ» մը միայն հառաչեց, քանզի կարող չէր ուրիշ բան մը արտասանելու, «ահ» մը ըսաւ որ թէպէտ կարճ բայց պերճիմաստ բառ մ'է, իրաւունք ունի Հ. Ալիշան ըսելու։

«Ա՛հ, բարձր և խոր ձայն, և դահիճ և դայեակ։»

* *

Սոյն խմբին մէջ կը գտնուէր միւս աւուր խեղճ հողագործն, սա ևս իւր ընկերակցաց նման պանդխտութեան կը դիմէր ստակ չահելու համար։ Հայրենեաց մէջ սեղանաւորին ձեռքը գերի է, ուսկից ազատելու համար ինքզինքն, իւր օձիքը Ռուշէ--ֆին ճիրանին կը յանձնէ և կ'երթայ Պոլիս, Կորնթոս, Պաթում, ուր որ բախտ տանի։ Քանի՛ քանի՛ հազարներ այսպէս երիտասարդ երիտասարդ իրենց հայրենի հողը թողած, իրենց եկեղեցին լքած, բաժնուած իրենց սիրելիներէն և հօրենական օճ-ԷՆ մեկնած են, և ապա ծերացած կորաքամակ վերադարձած են։ կը թողուն իրենց անուշ և մաքուր օդն ու ջուրը կ'երթան խանէրու վառառողջ օդը ծծելու, հոտած ջուրը խմելու։ ողջ առողջ ի՞ զօրեղ կը մեկնին ու Ղալաթիոյ սրճարանաց մէջ դազդեական ախտէ վարակուած կը վերադառնան իրենց հայրենիք, ուր տարածած են իրենց հետ ի միասին բերած այդ զազրելի հիւանդութիւնն։ Այ՛, ցաւ ի սիրտ ստիպուած ենք խոստովանիլ թէ Մշոյ քաղաքն և նամանաւանդ Մշոյ լայնատարած դաշտը լի են դազդեական ախտէ վարակուած-ներով։ անբարոյականութիւնը տարածուած է այն երկիրներուն մէջ որք ասկից 60-70 տարի յառաջ յիրաւի սուրբ անուան արժանի էին, այն երկիրներուն մէջ ուր ժամանակաւ --ԷԴ (չամուսնացած) տղայ մը --ԷԴ աղջիկ գըտնուած տան մէջ չէին ընդուներ։

ՎԱՀԱՆ-ՍԱՐԻՄ

ԿՈՎԿԱՍԷՆ Ի ԽՐԻՄ

Երկաթուղւոյ հոյաչէն կայարանում եռ է գալիս շտապզական, անհանգիստ իրարանցումն ուղեւորաց և յուզարկաւորաց միջեւ։ Ասա անդ ծիծաղում են, համբուրվում են, լալիս են, բաժանվում են... կառախմբի առաջակողմում շղթայակիր աքսորականների մի խումբ, սուինաւոր զօրականներով շրջապատեալ, մրցուցում են առանձին վագոններ։ Նոցա մէջ նշմարում են նաեւ կանայք որ խրոխտու լրբեանի հայեացքներ են արձակում իրենց հանդիսատեսների վրայ։ գիսավոր մազերով, ծիծաղերես ու գինով ուռս մուժիկը բարձր քահ-քահով բացագանչում է։ «Այս կնկան նայեցէք, այս կընկա՛ն, անպատճառ հարեւանի չայնիկը գողացած է և դորա համար էլ գնում է Սիբիր։ բարի ճանապա՛րհ, բայց տեղն է։ միթէ ներելի՞ է ուրիշ չայնիկը գողանալ...» անհոգ մուժիկը տակաւին շարունակում է բարբանջել, իսկ աքսորական դեռահաս կինը, արհամարհական լուռ ակնարկ նետելով շարախնդ գինեմոլի վրայ, տրտում ախուր բարձրանում է սանդուխից։ Նորան հետեւում են մընացեալ ծեր ու կայտառ աքսորականները։ Դեռ անչարժ է կառախումբը։ այն դատապարտեալ կինը, թիկն տուած վանդակապատ լուսամուտին, նայում է դէպի դուրս մոլար նայուածքով։ աքսորականաց յուզարկաւոր բարեկամները ուս մի քանի բոպէ միայն մէջտեղ ունին խօսելու իրար հետ։ ակնարկութիւն են անում այն կալանաւոր կնոջ նկատմամբ, և մի շղթայակապ երիտասարդ ինքնավստահ ժպիտով մրմնջում է։ «Զեռքիցս չի պրծնի...» Ի նկատի ունենալով այս թեթեւ երեւոյթն զարմանում էի մարդկային զգացման տարօրինակութեան կամ, աւելի ուղիղը խօսելով, ապականութեան վրայ։ գի մինչ չատ աչքեր՝ լի կարեկցութեամբ և վշտով՝ նոցա էին դիտում, նոքա ընդհակառակն բոլորովին անդգայ էին երեւում դէպի իրենց եղելի կացութիւնն և դեռ ձգտում էին, այդ վիճակի մէջ անգամ, դէպի անպատկառ մի նպատակ։ Ապականեալ մարդկութեան մի այլանդակ հակապատկերն է այդ և դորա նման դէպքերը, որ դառն և զաւեշտական մտահոգութեամբ համակում է և տարուբերում մարդուս հոգին կեանքի հոգեբանական երեւոյթների վերաբերմամբ։

Հնչեց երրորդ զանգը և վերջին հրաժեշտը տալով բարեկամաց, մտայ ներս։ կէս օրից երեք ժամ անցել էր արդէն երբ տակաւ առ տակաւ անհետանում էր տեսութիւնից Կովկասի զուարթուն ու գուռզամիտ մայրաքաղաքը Թիֆլիս։

Դիրդալով պանում էր կառախումբը իսկ իմ էութիւնն անվրդով էր որպէս խաղաղ ծովի մարմանդ երեսը։ բաժանման հանգամանքը ամենաթեթեւ յուզումն անգամ չէր յառաջ բերած իմ մէջ։ «Զարմանալի՛ բան, մտածում էի ինքիրենս, յամախակի ճանապարհորդութիւնն և օտարութիւնն որչա՞փ բթացնում են մարդուս հոգւոյ նրբութիւնը, ո՞րչափ կարծրացնում են մարդուս սրտի քնքոյշ թելերը։» յիշեցի յանկարծ այն օրն երբ կեանքիս մէջ առաջին անգամն լինելով, տունից մի գիշեր միայն բացակայ գտնուեցայ, չկարեցայ քնել ողջ գիշերն և հետեւեալ օր արշալուսին կանուխ տուն վազեցի։ իսկ այժմ... այժմ քանի քանի հազարաւոր, միլիոնաւոր մարդիկ որոնք երբեմն այս մի եւ նոյն կուսական քնքշութիւնը կրում էին իրենց սրտում, տասնեակ տարիներով և չատերն անդառնալի հեռացած են ապրում իրենց կենաց սիրասուն էակներից, քաղցրայուշ առարկաներից և միայն երբեմնակի և այն ևս առժամապէս յուզվում են, ալեկոծվում են երբ պատահական հանգամանքները մէկէն ի մէկ ի յուշ են ածում նոցա իրենց սիրելեաց տխրամած, տարտամ դէմքերը... նայում եմ չուրջս, չատեր խօսակցում են ուրախ. ոմանք միայն մտածում են. մտածմունքը տիրում է և ինձ։ Անցեալի մերձաւոր եւ հեռաւոր յիշատակները յորձանաձեւ յորդում են կարծես համայն էութիւնս. աւելծուփ երեւակայութիւնը երթալով աւելի վառ ու կենդանի գոյներով է պատկերացնում կենաց իւրաքանչիւր եւ վաղուց արդէն մոռացութեան մէջ թաղուած յիշատակներն անգամ, և տրամութիւնը ըսկսում է ատիճանաբար ընկճել և գլխ իւր միտքերիչ հարուածի տակ...։ Ամեն մի վիճակ ունի իւր ձեւափոխութեան ժամանակամիջոցն, ուստի տխուր մտածումները կամաց կամաց սկսում են տեղի տալ ուրիշ ուշագրաւ կէտերու. բնութեան յարափոփոխ սիրուն տեսարանները, կայարանների բազմամբոխ շարժումը, նորանոր ուղեւորներու ընկերակցութիւնը գլխովին նոր մտածումներ, նոր յոյզեր և նոր զգացումներ են յառաջ բերում մարդուս մէջ։ ծանօթանում եմ, ըստ երեւոյթին ռուս ուղեկիցի մը հետ, նա ինքն էլ իրեն ռուս է ներկայացնում, սակայն զարմանում եմ որ անխնայ հարուածում է ինչ որ ռուսական է։ ի վերջոյ խոստովանում է իւր հրեայ լինելն։ Սկսում է նկարագրել Իսրայելացւոց հալածանքը Ռուսաստանում։ «Երանի թէ Մովսէս Եգիպտոսից չը հանէր մեր նախահայրերն, և այդպիսով մենք չը սորվինք թափառականութեան։ Եգիպտոսի հալածանքն անհամեմատ թեթեւ էր քան մեր արդի կեանքն։ ի՞նչ ենք հիմա մենք Ռուսաստանում եթէ ոչ ներքնական շրջանի սարուկներ։ Հրեայն Ռուսաստանի մէջ ճանապարհորդելիս (այն էլ գործով հարկաւ) իրաւունք չունի մէկ երկու օրից աւելի կենալ միևնոյն տեղն, օրինակ՝ ես 15 օր առաջ Կովկաս եկայ, գնացի մինչև Բաքու և իւրաքանչիւր տեղում ոստիկանութիւնը չը թոյլատրեց երեք օրից աւելի կենալ, չատ տեղ գործերս չաւարտած ստիպուած էի հեռանալ և վաղը թէ որ Կովկասից չը դուրս գամ կը բանտարկեն զիս թէ որ իմանալու լինին։

«Թեթեւ գողութեան մէջ եթէ բռնուելու լինի հրեան, անպատճառ Սիբիր կ'աքսորուի 10—15 տարիով և ժամանակամիջոցը լրանալուն պէս բնաւ իրաւունք չունի այնուհետեւ ապրելու իւր աքսորավայրում, այլ ստիպողաբար պարտի վերադառնալ հայրենիք։ հրեան իրաւունք չունի նմանապէս բնակութիւն հաստատելու Սիբիրի և Ասիական երկիրներու մէջ, բացարձակապէս արգիլեալ է հրէին սահմանագլուխներու մօտ ապրիլ, և առ նուազն սահմանից 50 վերստ դէպի ներս բնակելու պարտաւոր է, գիւղ տեղերն հրէին խստիւ արգիլեալ է ոտք դնել, գիւղերում իրաւունք չունի ո եւ է հող կամ ուրիշ կալուածք ոչ վարձու բռնել և ոչ ալ ծախու առնել։ գիւանատանց մէջ պաշտօն չի տրվում հրէին և զինուորական ասպարէզի վրայ հրեան միայն հասարակ զինուոր է մնում, անկէ աւելի բարձր աստիճան ստանալու իրաւունքէն զուրկ է։ օտար հպատակ հրեան Ռուսաստանում կենալու իրաւունք ստանալու համար ---ԷԴ պարտաւոր է ռուսական գաւանութիւն ընդունիլ, եթէ ոչ անմիջապէս նորա բոլոր կայքերը գրաւվում են և ինքն էլ երկրից արտաքսվում է...։ Ահա Ռուսաստանի հրէից կացութիւնը։ արդ ասացէք խնդրեմ մի՞թէ այս ատիճան կարելի է կաշկանդել մարդկային անխուսափելի իրաւունքները։ հոգ չէ, այնու ամենայնիւ մեք ապրում ենք և հակառակ այս ամենին ռուս տարրը դեռ չատ անգօր է գոյութեան կռւի մէջ մեզ հետ կարենալ մրցելու համար...։»

Ուղեկիցս մի թեթեւ ա՞ռ քաշեց եւ լռեց փոքր ինչ, այնուհետեւ ընդարձակօրէն սկսաւ պատմել այն բազմադիմի ոչ-պաշտօնական նեղութիւններն զոր կրում են Աբրահամի զաւակները բուն իսկ ռուս ժողովրդի հասարակ դասից եւ պաշտօնեայների կամայականութիւնից։ Մութը սկսել էր տիրել և մեզմ թմրութիւն մը տակաւ առ տակաւ ծաւալում էր երակներիս մէջ։ անմտորէն աչքերս յառած էի պատուհանէն դէպի դուրս, այլ իսկապէս ոչ մէկ բանի չէի նայում, անտառախիտ լեռան եզերքներում յանկարծ ուշքս գրաւեցին հրային պայծառ կայծեր ցիրուցան, որոնք ակնապարար հրապոյր էին ներշնչում գիշերային խաւարի մէջ։ կայծռիկների խումբեր էին դոքա։

Աւելի քան 17 ժամուան ճանապարհորդութենէ յետոյ հետեւեալ օր առաւօտեան հասնում ենք Բաթում։

Բաթումի կեանքն աւելի մեծ մաքսատան մը կամ անգային գործարաններու կեանքի կը նմանի քան թէ քաղաքային կեանքի։ ցերեկ ժամանակ բուն իսկ քաղաքի մէջ տիրում է գրեթէ մեռելային անշարժութիւն, այլ ամբողջ կենդանութիւնն զգալի է ծովեզրի համայն երկայնութեամբ ուր բեռնակիրները նաւթի սընտուկներ են կրում շարունակ։ Բաթումի գործունէութեան երկրորդ այլ գլխաւոր տեղն՝ է նաւթի մթերանոցներն և սնտուկի գործարանները։ այս կարգի գործարանների մէջ ամենէ մեծն է Ռոշիլդէնն ուր իւրաքանչիւր օր պատրաստվում է մօտ 23.000 կազի սնդուկ, Ռոշիլդէն յետոյ գալիս են մի քանի օտարազգի գործարանատէրեր։ Հայ գործարանատերաց մէջ առաջին տեղն է բռնում Այեքսանդր Մանթաշեանց որի գործարանում իւրաքանչիւր օր պատրաստվում է 8000 սընտուկ, այնուհետեւ Սուրէն Մութաֆեան 6000, Յովհաննէս 6000, Մատաթեան 3000, Մնացականեան 5000։ Իսկ նաւթային վակոններ ունին միայն երկու գործարանատէրեր Մանթաշեան 120, եւ Մնացականեան 60, ունի նոյնպէս եւ Բաքուի մեծահարուստ նաւթատէր, Ա Ծատուրեան, իսկ Ռոշիլդի նաւթային վակոնները 1200ից աւելի ենք։ Ամենայն օր մէջին հաշուով 23 նաւթարարձ կառախումբ Բաքուից մտնում է Բաթում և իւրաքանչիւր կառախումբ առ նուազն ունենում է 20 վակոն, իսկ իւրաքանչիւր վակոնի մէջ պարունակուում է 500 վեդրօ նաւթ։ Երբ գրեթէ իւրաքանչիւր մի ժամուց երկաթուղին բերում մի նաւթարարձ կառախումբ կարելի է երեւակայել թէ ամեն օր որպիսի ահագին քանակութեամբ նաւթ է մտնում Բաթում։ Նորա նաւթային տաւարի վրայ որոշ գաղափար ստանալու համար բաւական է ասել թէ ամեն տարի Բաքուի նաւահանգիստից արտահանուում է աւելի քան 1.300 000.000 հոխա նաւթ։

Բաթումը կարելի է նմանեցնել յետին ատիճանի չքաւոր մարդու, որ մէկէն ի մէկ մի քանի տարի իրարու վրայ վիճակախաղի առաջին պարգեւը կը շահի ընդունակ։ իւր պատմական կեանքի ընթացքում երբեք ակնաւոր բաղդի մը վիճակուած չէ Բաթում, թէեւ նորա նաւահանգիստը համարվում է լաւագոյնն Սեւ ծովի ամբողջ հարաւային և հիւսիսային երկայնութեան վրայ։ 1547 թուին Գուրիացւոց ձեռքէն առին Օսմանցիք եւ կառուցին այստեղ մի բերդ։ այդ ժամանակից թուրքերէն լեզուն և մահմետականութիւնն սկսաւ տարածուիլ Ճորոխի հովիտներում. քաղաքացիք աղքատ էին եւ առաւելապէս զբաղում էին մաքսանենգութեամբ։ Շատ հին ժամանակներէ ի վեր Հայեր արդէն բնակութիւն հաստատած ունէին Բաթումի մէջ։ վերջին պատերազմի միջոցին չատեր ցրուեցան եւ մնացին միայն 14 տուներ։ այդ պահուն Ներսէս Պատրիարքի հրամանաւ Աբրահամ անունով մի վարդապետ է գրկվում այստեղ։ իսկ պատերազմէն անմիջապէս յետոյ առանց հոգեւոր իշխանութեան հրամանին, այլ ինքնագլուխ, գալիս է Փոթիի Կոստանդին քահանայ Տէր Ստեփանեանը։ այդ ժամանակ աւելորդ է ասել Բաթումի մէջ մնացած հայ ընտանիքներն էլ մխիթարական վիճակէ չատ հեռու էին։ ունէին ընդ ամենն մի փոքրիկ մատուռ եւ մէկ արտա հող։ ճարպիկ քաղաքագէտի հեռատեսութեամբ Տէր Կոստանդինը երեւի, նախատեսում էր Բաթումի ապագայ բաղդը, ուստի չկամեցաւ ծանր գործուարութեանց և անձնական զրկանքների առաջ անմիջապէս յաջողեցաւ կառուցանել փայտաշէն եկեղեցի և ապա վարժարան, որ տեւեց մինչեւ կաւկասի հայոց դպրոցների փակման թուականն, որմէ յետոյ Պատուոյ Գուրգէնեանցի ծախքով չինուեցաւ արդի վարժարանը։ 1878ին սկսաւ ստուարանալ Բաթումի հայ գաղթականաց թիւը, սակայն դոքա ամենը Թուքիայի զանազան կողմերէ եկող չքաւոր ընտանիքներ էին միայն։ Բաթումի բուն կենդանութիւնը սկսաւ 1883ին երբ երկաթուղիի գիծով միացաւ Թիֆլիսի և Բաքուի հետ և այդ միջոցաւ սկսաւ նաւթի ահագին փոխադրութիւնը։ Հայ դրամատէրներով և գործաւորներով լցուեցաւ Բաթում, այնպէս որ հիմա կան 160 հայ ընտանիք իսկ հայ բնակչաց թիւը 3000 էն աւելի, մեծամասնութիւնը ամերիկ է, զբաղվում են առեւտրով, գործակատարութեամբ և բանում գործարանների մէջ։ Տէր Կոստանդինի օրով ազգային կալուածքների թիւը բաւական ընդարձակուած է, մեծարկուած է նոր քարաշէն եկեղեցւոյ մը կառուցման եւ ներկայ ուսումնական տարեշրջանից բացւում է իգական սեռի վարժարան, որ չկար ցարդ։ Այսու ամենայնիւ արժէ դիտել տալ թէ Բաթումի հայ գործարանատէրերը եւ առհասարակ առեւտրական տուները չնչին զոհողութիւն անգամ չեն արած քաղաքի հայոց հանրային հաստատութեանց համար։ Զարմանալի նաւակելի մի պարտազանցութիւն է այս։ Թուրքիայի նմանօրինակ մի աղքատ հայաբնակ տեղն անհամեմատ մեծ պարտաճանաչութեամբ է վերաբերվում դէպի իւր եկեղեցին եւ դպրոցն քան թէ Բաթումի առեւտրական հայ տուները իրենց ահագին միլիոններով։

Բաւական դժուարին և յամախ զաւեշտական է այս Արշակաւանի մէջ Տէր Կոստանդինի դերը։ Թուրքիացին կ'ուզէ որ իւր սովորութեամբ կատարուի հարսանիքը կամ մկրտութիւնն, պարսկաստանցին իւր և միւս գաւառացիներն իրենց, իսկ Տէր Կոստին պարտաւոր է էջմիածնայ հրամանին անսալ։ մի անգամ պատեհութիւն ունեցայ տեսնել մի տաճկաստանցիի որ խնդրում և գրեթէ հարկադրում էր որ պսակը տան մէջ կատարուի և ոչ թէ եկեղեցիում, տէրտերը բացատրում է թէ տան մէջ անկարելի է, հրաման չկայ, ցոյց է տալիս Աբ-բոդ ամսագիրը, ուր նշանակուած է օրինաւոր քահանաների դասապարտութիւնը։ հարսնեւորը պնդում է թէ կարելի է որովհետեւ Պոլսոյ Կրօնական ժողովը թոյլատրում է և նոյն իսկ Պատրիարքն անգամ չատ անգամ ինքը տան մէջ պսակ է օրհնում։ ճար չկայ, Տէր Կոստին խօսքերը չեն մտնում մարդոյ գըլուխը, այս տեսակ պարագաներում երբ փաստերն ալ չեն կարողանում համոզել տէրտէրը, հոգին բերանը հասած, սկսում է դիմել ըզ---ի ոլ---որ փաստերի։

Պ. ՏՕՆԱՊԵՏԵԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒ

Ա. ՏԱՐԻ

Բուլանդակութիւն

Քէրկան.—Հէրէրան—Հիթիրդրան.— Թուրքմանութիւն (Փ-Ֆ-դ-ջ).—Քէրկանութիւն.— Սէրթ է Քէրան.—Բայ.—Բառագիտութիւն.— Ուղղագրութիւն։

ԵՐԿԱՍԻՐԵԱՑ

Մ. Պ. ԽՈՐՈՒՄՃԵԱՆ

Ուսուցիչ Ֆրանսերէն եւ Թուրք լեզուաց և բնական գիտութեանց

Ահա գործ մը՝ երկար տարիներ փորձուելի յետոյ ի լոյս կ'ընծայուի, զոր ամենայն մասնագէտներ, մանգիներ, սիրով իւր տեսակի մէջ, որ կը տարբերի իւր առանձնահատկութիւնքներուն ու տարբերութիւններուն։

Սոյն գիրքն պէտք չը թողուր այլ ևս ուրիշ որ և է գասագրքի, կարդալու գրել ու խօսել սորվելու համար։

Ուսուցիչի յետ այսու պիտի չգանգատին իրենց աշակերտաց ըմբռնումէն և պիտի չը գտնուի ուսանող մը որ ետ մնայ իւր դասէն։

Ահաւասիկ նոր և անհնարին բան մը։ գասագիրքը մը որ կը վաճառի 4 գանկեանի Մարգարեան դրատունը և ամէն հայ դրավաճառաց քովն։

Ի մտոյ կը հրատարակուի ևս գործոյս ուղեցոյցն ի գիւրութիւն ուսուցչաց և յօգնութիւն ինքնընտել ուսանողաց։ 158 4—11

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Ց. ՊԷՅՕԶԵԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ԿԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ա. Տարի

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բարեփոխեալ ըստ ծրագրոյ և յանձնարարութեան Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ Ազգային Կեդր. Վարչութեան։

Ի ՊՏՏՍ

Դ. Դասու Ազգ. Նախակրթարանաց

7 ԳԻՆ 2 ԴԱՀ. ԿԱՆ 26—30

Կը գտնուի ամէն հայ գրավաճառաց քովն։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Տպարան եւ Գրատուն

ԲԱՑԻՔԱՑՈՒ

Ն. Ձ. ԱՐԱՄԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Զազմագճըլար Եօզուլու

Յակոբեան խան, Թիւ 8, 9, 10, 11

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ բարեյիշատակ Հօրս՝ Ծաւիկ Արամեանի հիմնադրեալ Տպարանն՝ զոր ցարդ օտար մեր-քեր կը վարեին՝ այս անգամ ուղղակի մեր վարչութեան ներքեւ առած եմ։

Այս առթիւ պէտք եղած միջոցներն ի գործ դրած եմ լիուլի գոհացնելու համար զամենն անոնք՝ որք բարեհաճին իրենց վստահութեամբ պատուել զմեզ։

Տպարանիս մէջ կը գտնուին Հայերէն, Տաճկերէն, Պարսկերէն, Յունարէն, Գուլկարերէն եւայլ ամեն լեզուէ տառեր՝ իրենց պարզ եւ զարդարուն տեսակով։ Ինչպէս յառաջ ևս այսու ևս ամենամեծ իսնամով պիտի տպագրուին ամեն տեսակ գրքեամք, ինչպէս նաեւ հարսանեկան Հրաւիրագիրներ, Այցեստուներ, Նատեկագրութիւք, Մահագրոյժ եւայլն, եւն։

Տպարանս իրեն նշանաբան ընտրած է Գնոյ չափաւորութիւն, պարկեշտութիւն, փութաջան

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՒԱՋՆԱԳԱՐԴ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լընտըն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւելքան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի ձնասուց համար։

27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ նոր ուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանաց և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, ոչք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կտրգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոյ կրած ձեռասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց
Թիւ. 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889 » 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » » 12,773,779

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնաց։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆԿՖՕՐԹՈՒԱՉ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանաց և սակագնաց։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան.

4

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՖԷԼԻՆ

Ինչպէս թաքելիէ իշխան միւնագասպա գօնուլան իբի Նիզ սաէտ Մարսիլիա թօմրուգ թաչքնէն իլլուլն ելիրմի իշխունճիւ բազար գարարը գաթիսի, իրմէսի նիւ գաչ պէշ թէնգկաթը կիւնիւ օլարքընուան թարիգ օլանլարն ինչպէս թաքելիէ տայիրէսի նէ միւբաճաթ իշխմէլերի իլան օլունուր։

17 իլուլ 1890 805
Նո. 10 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՖԷԼԻՆ

Մանասթիրտա պուլունան վէ պիլ իճապ պուլունարբլաճագ օլան ասաքիրի Շահանէնին իչ եիւզ պիթ սէնէսի Թրշրինի էվվելի իպիտասընան իթիպաբէն, պիր սէնէլիք իտարէլերինէ միւգթաղի Նանը ազիզն մուսիէ նաթը իշիւն մահալինճէ մէվգբի միւնագասատա պուլունան տագիգին պուրաճա իթասրնա թաղիպ օլանլարը մագամը Սէրասկէրի լէվգիմնթը ումմումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

17 իլուլ 1890 806
Նո. 11 2—3

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԷԼԵԱՆ
Ն. ԲԱԼԷՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Մ-ր-ելէ-ալ Ա Բ-ԲԷՔ փէք- կ-ն-ա-ր-գ-բ-ռանալ

Սամսան, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ չոգենաւն է Մէրսէ-ալ որ հոկտ. 1ին Մարսիլիայէն և հոկտ. 23ին կ. Պոլսէն պիտի մեկնի.

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ չոգենաւնէ Ան-դ-ալ որ պիտի մեկնի հոկտ. 7ին.

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեայ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով.

Ա. կարգ 250 ֆրանք
Բ. » 178 »

Ո-ղ-ղ Ա -ր-ի -վ-ր-ր-Ռ-ա

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւսէթ
21 Մոմհանէ փողոց, Թիւ 14

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ոբ- -ֆ-ը Եբ-ա- -ռ-ֆ-մ կը բ-ռնէ Լ-ւ-բ-ա-լ Ա Ամ-ե-ր-ի-ա ֆ-ը-

Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ
Ռումիդիա	7718	Գալատիա	4845
Էթրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սրբիա	7391	Սամարիա	2574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բոսնիա	5587	Ալպս	2393
Սիթիոլանիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալթիք	2144
Ալէքսը	2148	Թրինիտատ	899
Գեսար	1876	Մարգարիտ	1855
Շեզարէա	1614		

Cherbourg չոգենաւը, նաւապետ Բ-թ-ուլ, Լիվերբուլէն ասա կ'ապասուի հոկտեմբեր 4 ին.

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ Է-ր-ծ-ի-ա-ր
Thomas C. Joly
Թիւ 1. Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան
10 Ղալաթիա

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

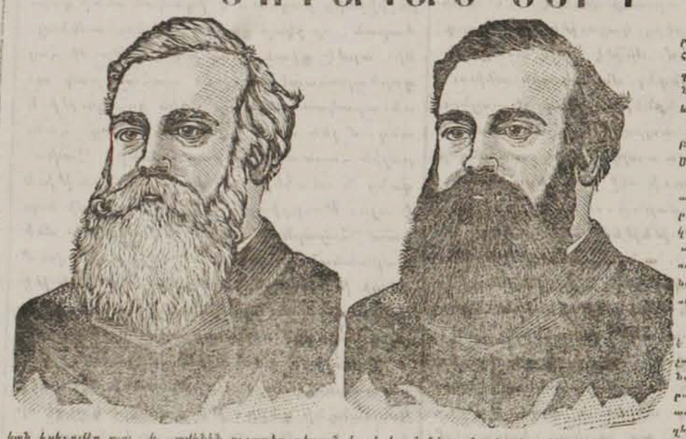

Նոր գիւտ մագերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամին, առանց ուրիշ նիւթի կարօտութեան և կամ լուացքի։

ՇԱԳԱՆԱԳԱՐՈՒ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Բազկացեալ միայն արմատներու և խոտերու հիւթէ։ Սովորական կամ կարմիր մագերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյն կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկին ա՛ր-չոփ գերազանց է նմանորինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամէնն բնականին նման և ամէնն ուշադիր գիտոցն է դիրեւ հանել։ Կը կանգնէ հերքոյ անկումը, գլուխը կը մաքրէ։ Թեփը կ'անհետացնէ և նոր այծ կուտայ մազային մարիներու ուշադրութեամբ կարգալ։

ԳՈՆԴԱՄԱՆ ԵԼԱՆԻՔ

Մրուանին երբոյթներ գործածելէ առաջ և փորը բանակութեամբ հեղուկին գնել։ Սկսառակի մը մէջ, յետոյ բարակ պղտիկ ասնարովմէ կամ այլ հեղուկին մէջ Քրիստ ապուեցով մը թեթեւ կերպով մաքրելու վրայ անցուցեալ զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել, մինչև որ հեղուկը ցրտանայ։ Բոլոր մազերը մէկ էլէյտրով, ամանի մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամին ասելի գործածուի, գոյնն աւելի թանձր կ'ելլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն ամրիներով պահելու համար կը բաւէ երբեք լոյս չարքին անգամ մը հեղուկին գործածելէ նոյն եղանակը գործածելու է մարդերէ և պիսիներուն համար։ Վերք կայ գլուխը լուալ գործածելուն առաջ կամ նոյնը Մրան դէմքն և ձեռները լուալ առ ի զգուշութիւն։

Ծանօ. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործածութիւնն նոյ, գլուխը լուալու է գէս մը սպասելէ ապա դիմուն փոխելու և այդ ներկին մէջ Քիւչիւկպոս Քրիստ ապուեցք մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԳԵՂԵՑԿԵԼԻՆ ՁԳԱՒՇԱՆԱԼ

Միայն կեղրոնատեղն ԷՄՄԱԿՈՆ ԳԱՐՈՆԱՆ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վ.ղվօտա, Պահպանոցին քով, կայսրան Լալաբաշ-Շէնլիք Թրամվէյից, թիւ 95 և 97, Գալաթա։ 601

ՈՍԿԵԱՅ ԵՒ ԱՐԾԱԹԱՅԻՆ ՎԵՑ ՄԻՏԱԼՔ

ԱՄՄԱՏԱԿԱՆ ԲՈՒԺՈՒՄՆ

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՀԻՒԱՆԴԱՊԻԹԻՆ ՆՇԱՆ

ՊԱՏՈՒՈՒՈՑ ՎԿԱՅԱԿԱՆ 1872 ՓԱՐԻԶ

ՏԻՐԱՆԻ ԳԻՆԻ

605

Ցիրանացի և օտար բժշկաց 4,000է աւելի ներբողալից վկայութիւնք կ'ապացուցանեն ապդեցութիւնն այս գինիին, որ Ակիքանթէի գինիին չափ ախորժահամ է։

Կ-ա-ր-ի-ա Ա -ր-ա-գ-ի-ա-ի -ր-ի-ն կ'-ա-ելլէն -ի-ր-ի-ա-ը Ա ի-ն գ-ի-ր-ա-ն Մ-ր-ա-գ-ա-Ռ-ի-ա-ը

Կեդրոնատեղի՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՒՏԱՆ, 1, Կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ՀԱՁԻ ՇՆՉԱՐԴԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԹԻ, ՀԱՐԲՈՒԹԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՁՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՇՆՉԱՓԹԼԻ ԵՒ ԻՆՉԱՓԹԼԻ ՀԻՒԱՆԴԱՊԻԹ ՆԻՆՁ գէմ իբր ապահով դարման այս գեղին վայելած համբաւը մինչև կը հասատուի այն բազմաթիւ նամակներով զոր Պ. Բուսէլ կ'ընտանոյ անոնցմէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ թագուհւոյն Նէրվի թնդանօթակրոյն վրայ, ի Ուէք, ըՍկովտիա.

«Սիրելի պարոն, Ըստ սրտի կը նեղուէի յամառ հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցուցնել, վասն. Կոմն Քարթնէյան Ինսթիթիւտին գործածելու մեր անդուլ բալասանէն անոնցի հարիւրներով և կրնամ հաստատել ձեզ թէ առաջին գործածութիւնէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, առաջ իսկ պէտք ունենալու գործելու դադրեցուցու. և առաջին փաքր պուռակը բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն ամէնուն։ (Սար.) Ս. Լինդլի, նէգլի թնդանօթակրէն.»

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և արտասանել դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին 1½ բէնսի, քսան, 1 ֆունտ։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչի քով.
Մ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԳԱՐՈՆԱՆ
Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ.ղվօտա, պահպանոցին քով, կայսրան Թրամվէյից, 95 և 97։

COMP. RUSSE DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐՈՒԻ

Շաբաթուան երկեւեւեալ ելքերը

Օր. -ե-պ- Ժ.Ամ. Ելք. Էր-ա-լ-ի- -ե-ելք
Բշ. 17 29 Եր. Օտէսա
Դշ. 18 30 5 Եր. Աէքսանդրիա
Դշ. 19 1 10 Ա. Անատոլու
Դշ. 19 1 10 Ա. Սեվաստոպոլ
Երշ. 20 2 2 Եր. Օտէսա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակատարութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիրէճ Գաբու։ 26

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!
Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS
Les Papiers, les Poudres, les Cigarettes, à base de narcotiques, calment momentanément vos souffrances épouvantables, mais vous tuent sûrement.
ASTHMATIQUES!
Le SEUL CURATIF de l'ASTHME, Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la
LIQUEUR DE L'ÉTOILE
du Docteur Lanten, perfectionnée et préparée par Mario LECHAUX, Ph-C.ien, 164, r. Ste-Catherine, BORDEAUX
Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la distinction et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.
DÉTAIL: Dans toutes les bonnes Pharmacies.

Աղուանդ

Ս. ՋԱՄՈՒՏԻՆ

ՏՈՒՆԴՈՒԹԻՒՆ ԱՐԻՍԼԻՔ ԼՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿԱՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՐԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՒՐ—Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱՍ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչև յարդ գտնուած է, կասաբելալիս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնասութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վատաչաս կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական շանգարում։

Կը բուժէ գժուարամարսութիւնը, ջղային եւ որսի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամնոց հիւանդութիւններն, աբեան ղրկանի բոլոր խանգարումները։ Ընդհանուր հիւծութիւնն եւ ապառու